

Archeologische opgraving

Verslag van resultaten

Eindverslag

WIELSBEKE HOUTVEZELSTRAAT (prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Alyssa BOECKSTEYNS, Christof
VANHOUTTE, Bert MESTDAGH

Projectcode: 2019A367

Vergunningsnummer:	2019A367
Projectleider:	Christof Vanhoutte
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Veldwerkleider:	Alyssa Boecksteys
Archeologisch team:	Mokhalled Abdullah, Bert Mestdagh, Aamer Selmo, Arthur Van Rossem en Werner Wyns
Bevoegde Vlaamse overheid:	Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen)
Plannen:	Alyssa Boecksteys
Materiaaltekeningen:	Bert Mestdagh
Provincie:	West-Vlaanderen
Gemeente:	Wielsbeke
Deelgemeente:	Wielsbeke
Plaats:	Houtvezelstraat
Projectcode:	WIHOO19
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 79064, Y: 177686 X: 79239, Y: 177782
Kadastergegevens:	Wielsbeke, Afdeling 1, Sectie C, nr. 336D
Begindatum onderzoek:	05/09/2019
Einddatum onderzoek:	04/10/2019
Relevante termen thesauri:	metaaltijden, romeinse tijd, WOI, opgraving
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	Levrau NV Molenstraat 101 8720 Wakken
Titel:	Archeologische opgraving Wielsbeke Houtvezelstraat (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten conceptversie.
Rapportnummer:	2020/13
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0 INHOUDSTAFEL

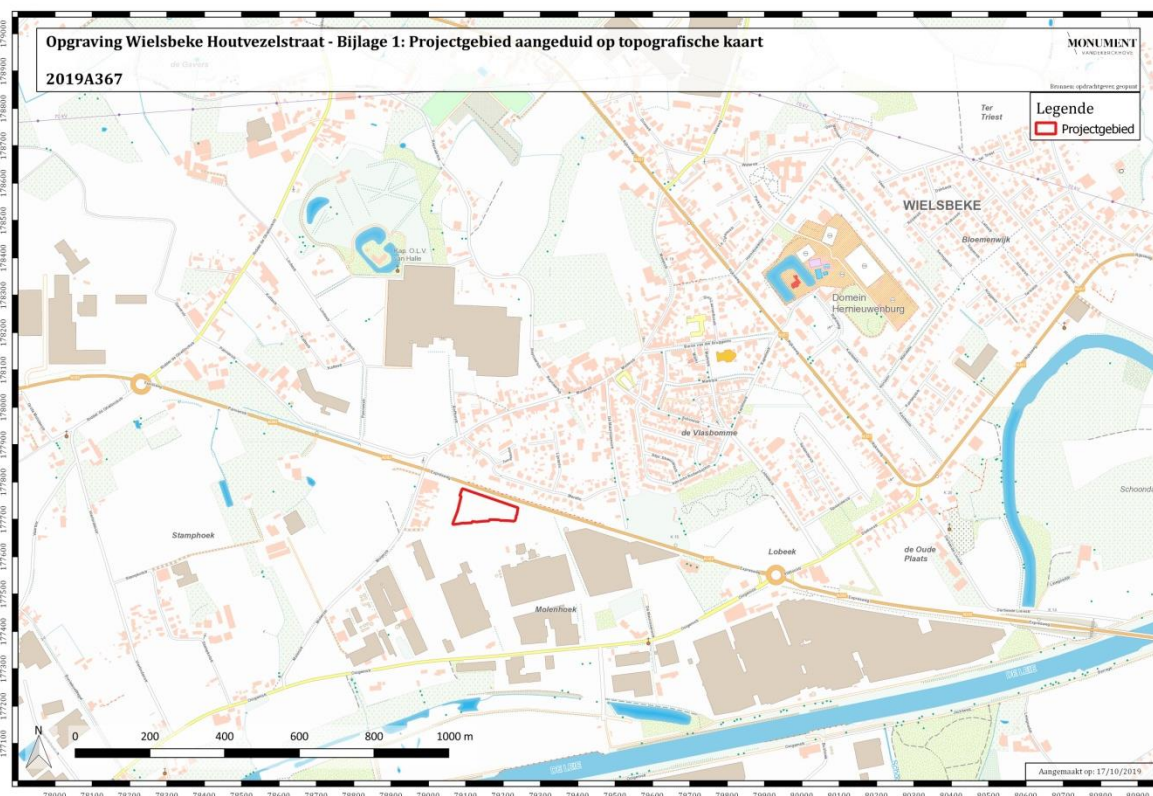
0	INHOUDSTAFEL	3
1	INLEIDING.....	5
2	BESCHRIJVEND GEDEELTE	6
2.1	ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	6
2.2	BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSOPDRACHT	8
2.2.1	Vraagstelling	8
2.2.2	Randvoorwaarden.....	9
2.2.3	Geplande werken.....	9
2.3	WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE	10
3	ASSESSMENTRAPPORT	13
3.1	BESCHRIJVING, MOTIVERING EN REGISTRATIE	13
3.2	WETENSCHAPPELIJK POTENTIEEL	13
4	BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS	14
4.1	LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	14
4.2	BODEMKUNDIGE SITUERING	15
4.3	GEOLOGISCHE SITUERING.....	16
5	HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	18
5.1	HISTORISCH KADER	18
5.2	ARCHEOLOGISCH KADER	18
6	RESULTATEN.....	21
6.1	STRATIGRAFIE	21
6.2	BESCHRIJVING SPOREN	24
6.2.1	Algemeen.....	24
6.2.2	Metaaltijden.....	26
6.2.2.1	Vroege/midden Bronstijd.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2.2.2	Vroege IJzertijd	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2.2.3	Late IJzertijd.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2.2.4	Ongedateerde structuren	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
6.2.3	Romeinse periode.....	42
6.2.4	Late middeleeuwen.....	45
6.3	BESCHRIJVING VONDSTEN	47
6.3.1	Metaaltijden.....	47
6.3.2	Romeinse periode.....	53
6.3.3	Middeleeuwen.....	54

7	INTERPRETATIE EN DATERING	56
8	ONDERZOEKSVRAGEN.....	59
9	SAMENVATTING	63
10	BIBLIOGRAFIE	64
10.1	LITERATUUR	64
10.2	INTERNETBRONNEN	65
11	BIJLAGEN.....	66

1 INLEIDING

In het kader van de geplande werken voor de bouw van een bedrijfsloods te Wielsbeke (provincie West-Vlaanderen) voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv van 5 september tot 4 oktober 2019 een archeologische opgraving uit op het terrein. Het projectgebied situeert zich ten zuidwesten van de dorpskern van Wielsbeke, nabij de Houtvezelstraat en de Expresweg (Figuur 1). Doel van het onderzoek was een duidelijker inzicht te verkrijgen in de aanwezige grondsporen binnen het plangebied. Onderhavig archeologierapport formuleert de resultaten van de uitgevoerde vlakdekkende opgraving.

In dit basisrapport worden de resultaten van het archeologisch onderzoek voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten met aanbevelingen voor eventueel verder onderzoek. Het geheel wordt verduidelijkt met kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen.

Figuur 1: Projectgebied aangeduid op topografische kaart (zie bijlage 1).

2 BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1 Archeologische voorkennis

Archeologische vondsten binnen het grondgebied van Wielsbeke zijn eerder schaars. Binnen het onderzoeksgebied zijn geen archeologische vindplaatsen gekend, behalve het proefsleuvenonderzoek (Figuur 2) dat in het voorjaar van 2019 werd uitgevoerd¹. Tijdens dit onderzoek werden er bewoningssporen aangetroffen die door de grote en vulling waarschijnlijk in de metaaltijden konden worden gedateerd. Op het perceel ten westen van het terrein werd in april 2017 in een bureaustudie een proefsleuvenonderzoek geadviseerd naar aanleiding van een geplande ontwikkeling². Dit proefsleuvenonderzoek werd evenwel nog niet uitgevoerd. Ten noordoosten van het plangebied, op de terreinen tussen de De Maurissenstraat³ en de Lobeekstraat⁴, werden bij twee opgravingscampagnes funeraire sporen uit de bronstijd en Romeinse periode onderzocht. Ook werden een groot aantal gebouwplattegronden en andere bewoningssporen aangetroffen die wijzen op een continue menselijke aanwezigheid van de bronstijd tot in de middeleeuwen. Op het terrein aan de Vaartstraat te Wielsbeke⁵ werden in 2005 funeraire sporen en resten van bewoning uit de Romeinse periode en nederzettingssporen uit de middeleeuwen onderzocht. Verder wijzen de verschillende gekende vindplaatsen in de ruime omgeving op menselijke bewoning en begraving in de Romeinse periode en middeleeuwen. Op basis van de verspreide vondsten van lithische artefacten vermoedt men ook menselijke aanwezigheid tijdens het laat-paleolithicum en mesolithicum.

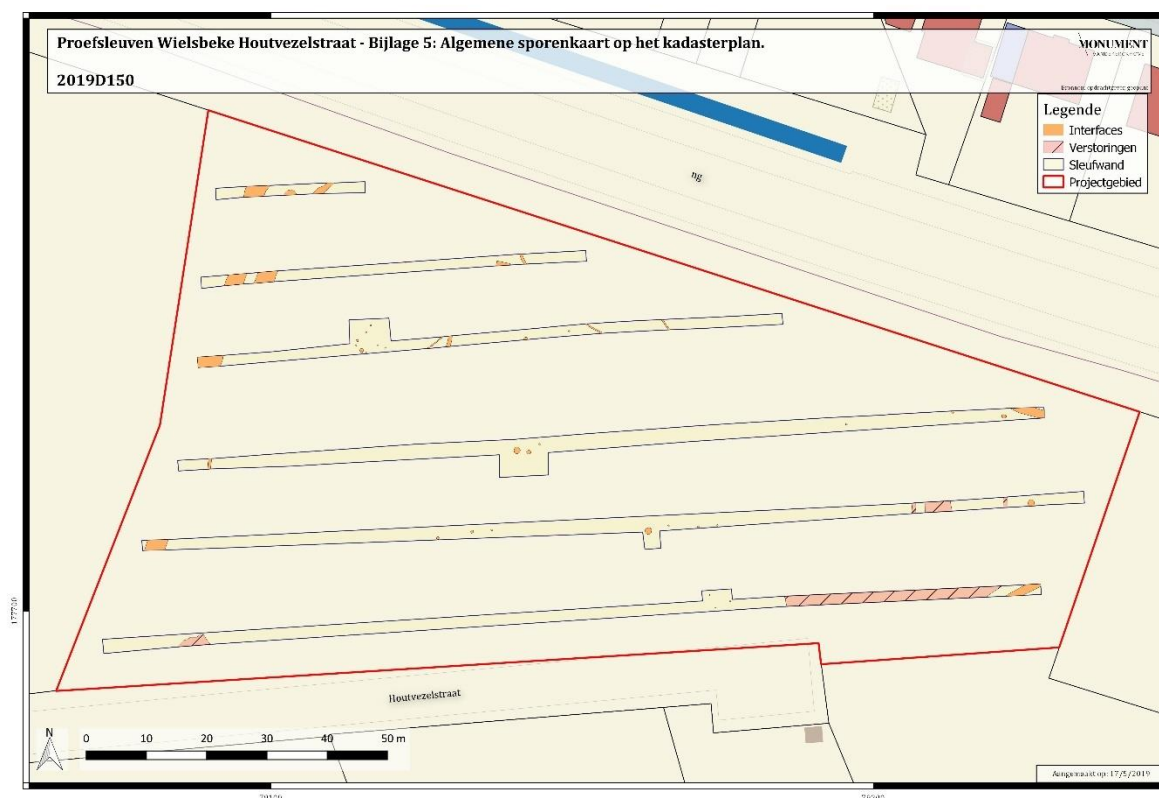
¹ BOECKSTEYNS A., VANHOUTTE C. 2019.

² ABO N.V., 2017.

³ BEKE F., VAN DEN DORPEL A.C., 2017.

⁴ VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020.

⁵ HOORNE J., 2007.

Figuur 2: Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek⁶.

⁶ BOECKSTEYNS A., VANHOUTTE C. 2019.

2.2 Beschrijving van de onderzoeksopdracht

2.2.1 Vraagstelling⁷

Het doel van het onderzoek is om de archeologische sporen te karteren en onderzoeken. Volgende niet limitatieve vraagstellingen uit het proefsleuvenonderzoek dienen hierbij vooropgesteld te worden:

- Welke nieuwe informatie levert de opgraving op omtrent de landschappelijke ligging van de site?
- Wat was de aard van de geomorfologie, de bodem en de vegetatie ten tijde van de verschillende bewonings- en gebruiksfasen?
- Wat is de aard, datering, bewaring en ruimtelijke samenhang van de aangetroffen archeologische resten? Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Wat is de omvang van de aangetroffen bewoning? Gaat het telkens om één of meerdere erven en is er sprake van een fasering? Welke elementen omvatten de erven en hoe zijn ze gestructureerd (in de verschillende fasen)?
- In hoeverre kunnen gebouwplattegronden herkend worden en kunnen uitspraken gedaan worden met betrekking tot de plattegrondtypes en functionele en constructieve aspecten per fase? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
- Hoe past de bewoning binnen het regionale landschap uit de geattesteerde perioden? Zijn ze vergelijkbaar of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden?
- Zijn er funeraire contexten aanwezig binnen het onderzoeksgebied en wat is de aard ervan?
- Wat is de ruimtelijke spreiding van de vondsten? Tot welk vondsttypes of vondstcategorieën behoren de vondsten? Wat is de bewaringsgraad van de vondsten?
- Wat kan op basis van de sporen en het vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van de site, de materiële cultuur en de bestaanseconomie van de nederzetting?
- Welke analyses dienen uitgevoerd te worden om de kennis over (dit deel) van de site en de regio te verfijnen en/of bij te stellen?
- Welke conserveringsmaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?
- Strekt de vindplaats zich nog uit naar aanpalende percelen die niet tot het onderzoeksgebied behoren?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen de bestaande archeologische kennis van de regio?

⁷BOECKSTEYNS A., VANHOUTTE C. 2019.

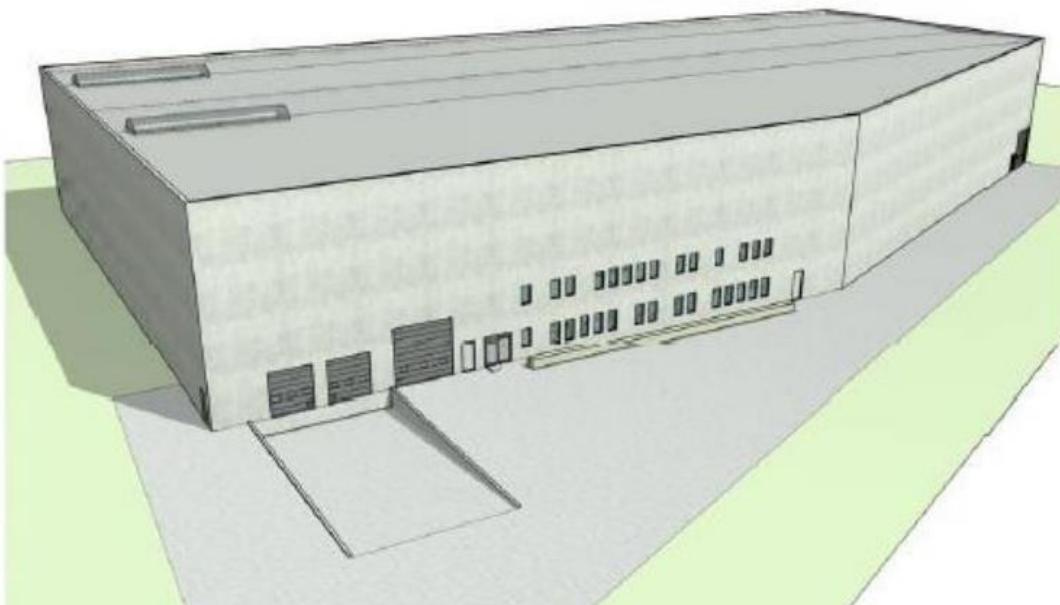
2.2.2 Randvoorwaarden

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk.

Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

2.2.3 Geplande werken⁸

Binnen het onderzoeksgebied zal er een bedrijfsloods worden gebouwd met bijbehorende laad- en loskade, omgeven door verharding en groenzone (Figuur 2). Het terrein heeft een oppervlakte van 10870m². De oppervlakte van de bedrijfsloods die zal worden gebouwd bedraagt 5819m² welke zal worden ingericht door middel van individuele zolen (aanzetpeil ongeveer 120cm onder het maaiveld). De twee laadkades ten zuidwesten van het gebouw worden uitgegraven tot op een diepte van ongeveer 1,30m onder het maaiveld. Ten oosten en zuiden van het nieuwe gebouw wordt het terrein verhard over een oppervlakte van 3180m². De overige delen van het terrein wordt ingericht als groenzone. Voor de groenzone en de verharding wordt een bodemingreep voorzien van 50cm onder het maaiveld.

Figuur 3: Ontwerp van de nieuwe bedrijfsloods met verharding en groenzone.

⁸ BOECKSTEYNS A., VANHOUTTE C. 2019.

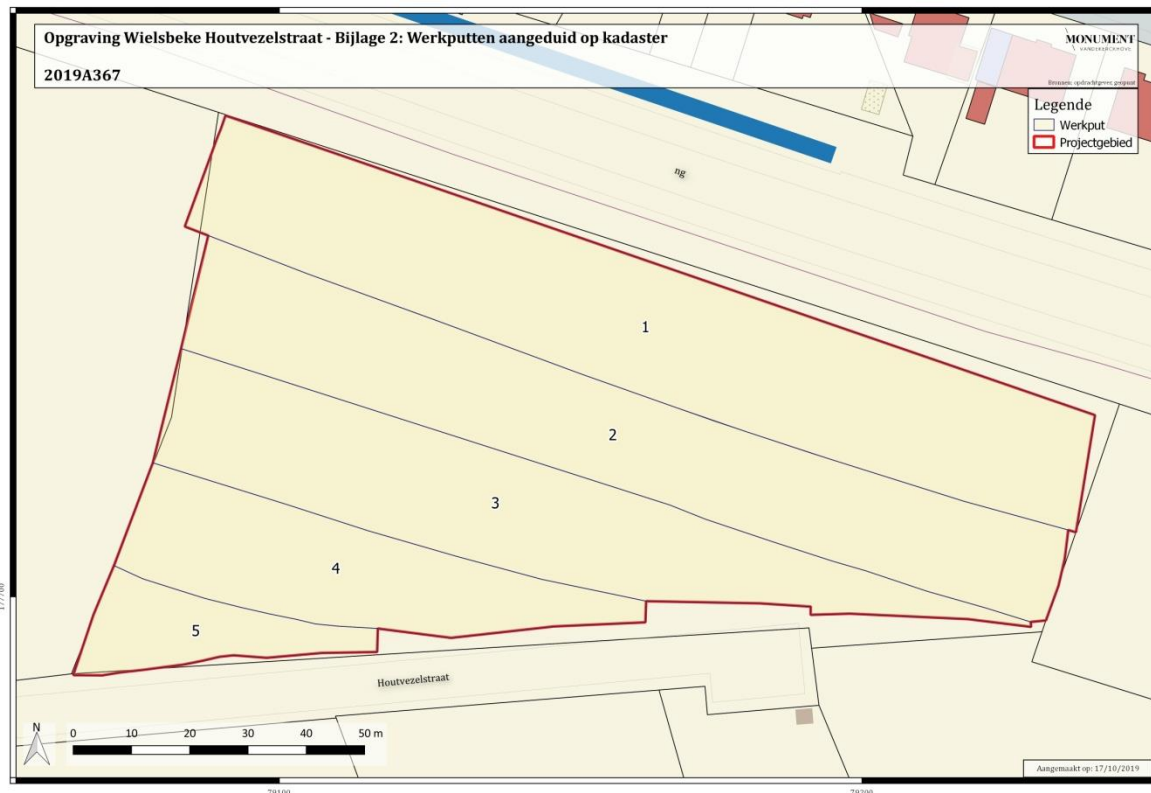
2.3 Werkwijze en opgravingsstrategie

Naar aanleiding van de aanwezigheid van archeologische resten werd in het programma van maatregelen van het proefsleuvenonderzoek het volledige projectgebied geselecteerd voor verder vlakdekkend onderzoek⁹. Het onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van 10.874m².

Het veldwerk vond plaats tussen donderdag 5 september en vrijdag 4 oktober 2019. Voor aanvang werd het terrein ingedeeld in vijf noordwest – zuidoost georiënteerde werkputten die achtereenvolgens werden onderzocht (Figuur 4). Deze afzonderlijke werkputten hebben een breedte van ca. 20m. De grond werd gescheiden uitgegraven (scheiding teelaarde – ondergrond). De afgegraven grond werd gestockeerd op beide flanken langs de werkput. Wanneer de desbetreffende werkput archeologisch onderzocht was, werd de werkput opnieuw gedicht. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt.

Voor aanvang van de graafwerken werden door middel van een GPS-toestel de verschillende werkputten uitgezet. Bij het uitgraven van de werkputten werd steeds voldoende overlap voorzien met de naastliggende werkput zodoende het overzicht steeds te behouden. Eerst werden de werkputten 1, 3 en 5 opgegraven, vervolgens werden werkput 2 en 4 onderzocht. Tijdens het uitgraven werd verdiept tot op het relevante archeologische niveau onder toezicht van de veldwerkleider. Indien nodig werd vervolgens verdiept naar lager gelegen archeologisch relevante vlakken.

⁹ BOECKSTEYNS A., VANHOUTTE C. 2019.

Figuur 4: Ligging van de aangelegde werkputten aangeduid op het kadaster (zie bijlage 2).

Voor de aanleg van de verschillende archeologische vlakken werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een vlakke graafbak van 1,80m breed. Het vlak manueel opgeschoond om de leesbaarheid te optimaliseren. De sporen die zichtbaar werden op het archeologisch vlak zijn voorzien van een individueel spoornummer. Vervolgens zijn ze beschreven en gefotografeerd. Op deze foto is, naast het spoor, telkens een noordpijl en fotobord aanwezig. Op dit fotobord staat de projectcode (**2019A367**), de afkorting van het project (**WIHOO19 Wielsbeke HOutvezelstraat Opgraving 2019**), de werkput (WP1-5) en het spoornummer. Na het fotograferen werden de sporen ingemeten met een GPS-toestel, waardoor een digitaal grondplan ontstond.

Wanneer het volledige vlak was aangelegd en alle sporen geregistreerd, werd over gegaan tot het couperen van de sporen. Dit houdt in dat de helft van een spoor manueel wordt uitgegraven, waardoor een diepteprofiel wordt bekomen. Dit profiel werd vervolgens gefotografeerd en ingetekend (schaal 1:20) en van unieke laagnummers voorzien. Wanneer de grondsporen te groot bleken voor een manuele coupe werden deze machinaal onderzocht. Indien het mogelijk was om de coupe vervolgens manueel in te tekenen en te beschrijven werd dit uitgevoerd zoals bij de manuele coupes. Soms was dit echter niet mogelijk. Door de bodemkundige situatie (afwisseling van verschillende bodemlagen: kleiig tot zandig) bleken diepe coupes soms instabiel en dus niet veilig te onderzoeken. In dergelijke onveilige situaties werd ervoor gekozen om de coupes vast te leggen door middel van fotogrammetrie. Na het

couperen van de sporen werden de tweede helften uitgehaald zodoende al het vondstmateriaal te recupereren. Ook hier werd de kraan ingezet om de grote sporen (grachten, greppels) uit te graven en zo veel mogelijk vondstmateriaal in te zamelen. De vondsten werden ingezameld per context en per laag. Een vondstkaartje werd telkens ingevuld. Van sommige sporen zijn monsters genomen. Het gaat om bulk- en/of zeefmonsters.

Teneinde een goed beeld te krijgen van de bodemopbouw werden verspreid over het terrein 6 bodemprofielen geregistreerd. Deze zijn op dezelfde wijze als de spoorcoupes vastgelegd. Voor de interpretatie ervan werd beroep gedaan op aardkundige Pierre Legrand. De opgraving werd uitgevoerd door veldwerkleider Alyssa Boecksteyns, archeologen Mokhalled Abdullah, Bert Mestdagh, Aamer Selmo, Arthur Van Rossem en veldtechnicus Werner Wyns.

Na het afronden van het veldwerk is de verwerking opgestart. Daarbij is eerst werk gemaakt van het opstellen van het archeologierapport. Hierin is een eerste bundeling van de gegevens aanwezig met een eerst voorzichtige interpretatie. Tijdens het opstellen van het archeologierapport zijn de ingezamelde vondsten gewassen en werden de beschikbare monsters opgelijst. Ook werd gestart met het opstellen van een traject voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Dit zal gebeuren binnen de marges opgesteld in het programma van maatregelen bij het proefsleuvenonderzoek.

3 ASSESSMENTRAPPORT

3.1 Beschrijving, motivering en registratie

Het aardewerk dat tijdens het onderzoek werd aangetroffen in de verschillende sporen en structuren werd ingezameld. Het aangetroffen materiaal was vrij beperkt in hoeveelheid. Het materiaal werd ingezameld om beter inzicht te krijgen in de datering en de materiële cultuur van de site. Alle ingezamelde vondsten zijn gereinigd, bestudeerd en geïnterpreteerd. Van de representatieve diagnostische randfragmenten werd een aardewerktekening gemaakt.

Bulkstalen (volume 10L) met het oog op ¹⁴C-analyse werden genomen van telkens 2 paalkuilen van de verschillende aangetroffen structuren. Het Romeinse brandrestengraf (S199) werd volledig ingezameld en uitgezeefd. Na het afronden van het natuurwetenschappelijke luik zullen de onderzochte stalen niet worden bijgehouden gezien de informatie uit deze stalen reeds bekomen is.

Wat de aangetroffen grondsporen betreft werden enkel de archeologisch relevante resten onderzocht. Recente vergravingen werden opgemeten maar niet verder geanalyseerd gezien hun recente karakter. De paalkuilen van alle structuren werden allemaal gecoupeerd. Alle lineaire grondsporen (greppels en grachten) werden minstens éénmaal gecoupeerd.

3.2 Wetenschappelijk potentieel

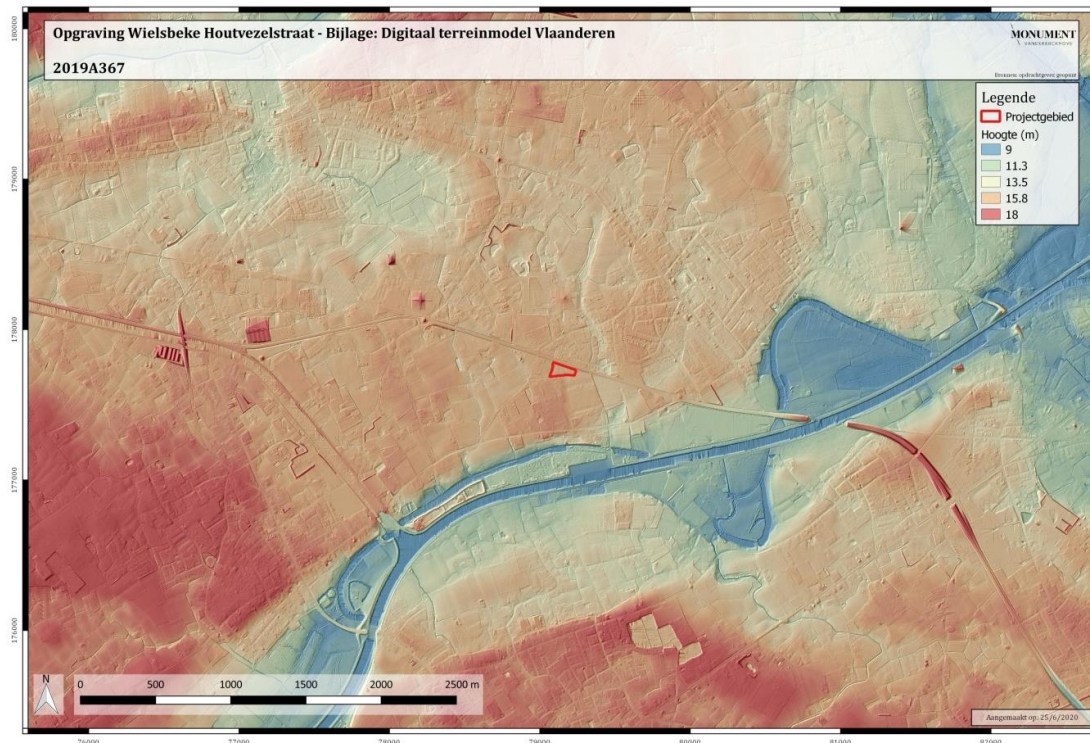
Het proefsleuvenonderzoek dat werd uitgevoerd vooafgaand aan de opgraving, duidde op bewoning tijdens de metaaltijden binnen het onderzoeksgebied. Op basis van deze aangetroffen resten was de kans reëel dat er zich binnen het onderzoeksgebied sporen bevinden van een nederzetting uit de metaaltijden. Deze kennis kan het ontstaan en de ontwikkeling van de streek op en rond het plangebied verder aanvullen.

4 BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

4.1 Landschappelijke situering¹⁰

Wielsbeke is centraal gelegen in de provincie West-Vlaanderen en maakt deel uit van het arrondissement Tielt. De stad situeert zich tussen de steden Tielt (in het noorden) en Kortrijk (in het zuiden), en is een fusie van de gemeenten Wielsbeke, Ooigem en Sint-Baafs-Vijve. In het noorden grenst Wielsbeke aan de gemeenten Dentergem en Oostrozebeke, in het oosten aan de gemeente Zulte, in het zuiden aan de Stad Waregem en in het westen aan de gemeente Harelbeke. Het plangebied situeert zich ten zuidwesten van de dorpskern van Wielsbeke. Het onderzoeksgebied wordt begrenst door de Expresweg/N382 in het noorden, de Houtvezelstraat in het zuiden en de aanliggende percelen in het westen en het oosten.

De gemeente Wielsbeke ligt zowel op de alluviale Leievallei als op de uitlopers van het zandlemige Hoogland van Hulste (Figuur 5). Het projectgebied ligt in de Leievallei, op de linkeroever van de Leie, op 600m van de rivier. Het gebied is te situeren in de zand- en leemstreek en ligt op een hoogte tussen de +14m en +15,6m TAW, met de hoogste punten in het westen van het onderzoeksgebied. Het oosten van het onderzoeksgebied is het laagste gelegen. Op hydrografisch vlak ligt het gebied in het Leiebekken.

Figuur 5: Projectgebied aangeduid op het DTM Vlaanderen (zie bijlage 6).

¹⁰ WILLAERT A., VAN GOIDSENHOVEN W., THYS C. 2019.

4.2 Bodemkundige situering¹¹

Bodemkundig bevindt het gebied zich in de zandleemstreek. De bodemkaart van Vlaanderen toont één bodemtype binnen het onderzoeksgebied, een Pdcz-bodem (Figuur 6). Dit is een matig natte, matig gleyige licht zandleembodem met sterk gevlekte textuur (bij lemige sedimenten), verbrokkelde textuur B-horizont. Volgens de bodemlegende is de ploeglaag van deze gronden zeer donker grijsbruin van kleur en humusrijk. Op een diepte van 30 cm wordt het materiaal bruin tot bleekbruin. Meestal zijn er ook roestverschijnselen aanwezig vanaf 40-60 cm. De sterk verbrokkelde en gevlekte textuur B begint tussen 60 en 80 cm.

Figuur 6: Projectgebied aangeduid op bodemkaart (zie bijlage 7).

¹¹ WILLAERT A., VAN GOIDSENHOVEN W., THYS C. 2019.

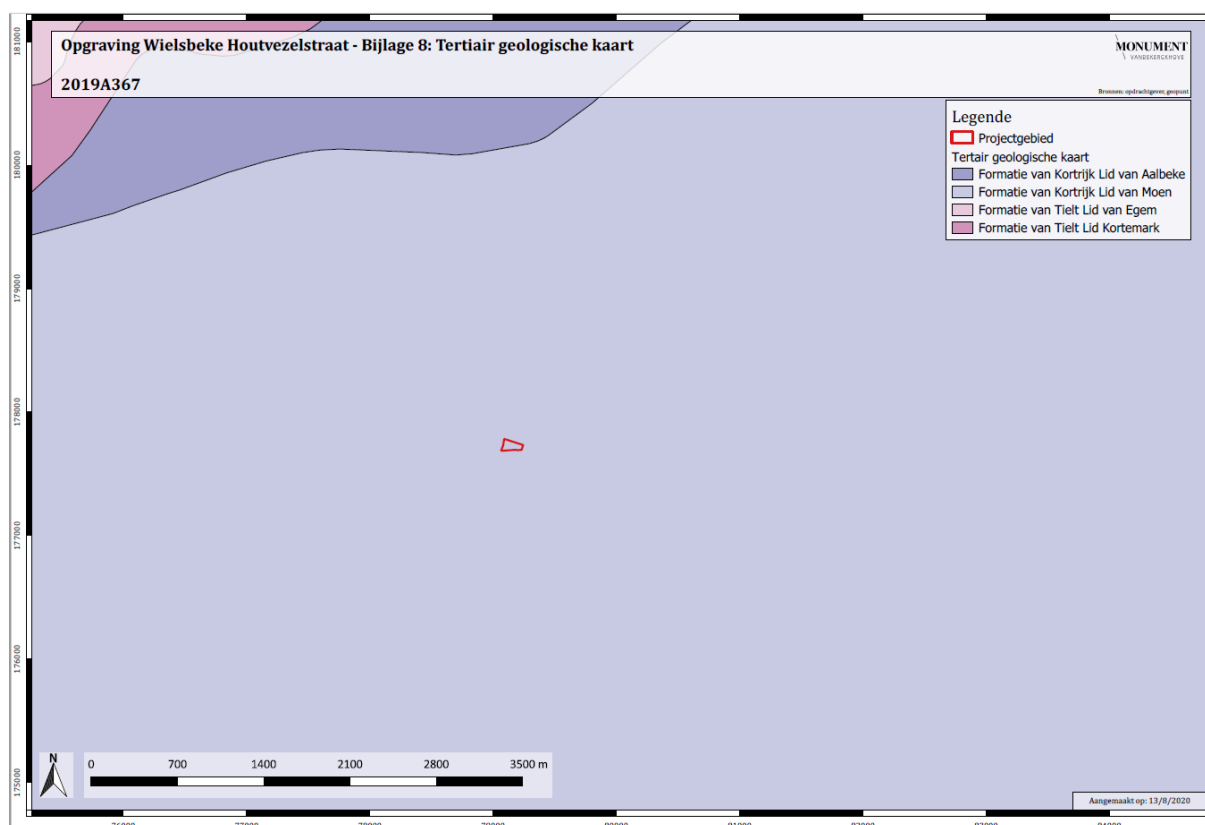
4.3 Geologische situering¹²

Het onderzoeksgebied is te situeren in het Lid van Moen (Formatie van Kortrijk). De formatie van Kortrijk bestaat vooral uit mariene kleiige sedimenten. Deze bevat weinig macrofossielen en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Deze afzettingen worden in het algemeen siltiger of zandiger naar het zuidoosten toe. Naar het noorden en noordoosten toe worden deze kleiiger. De Formatie van Kortrijk bestaat uit vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

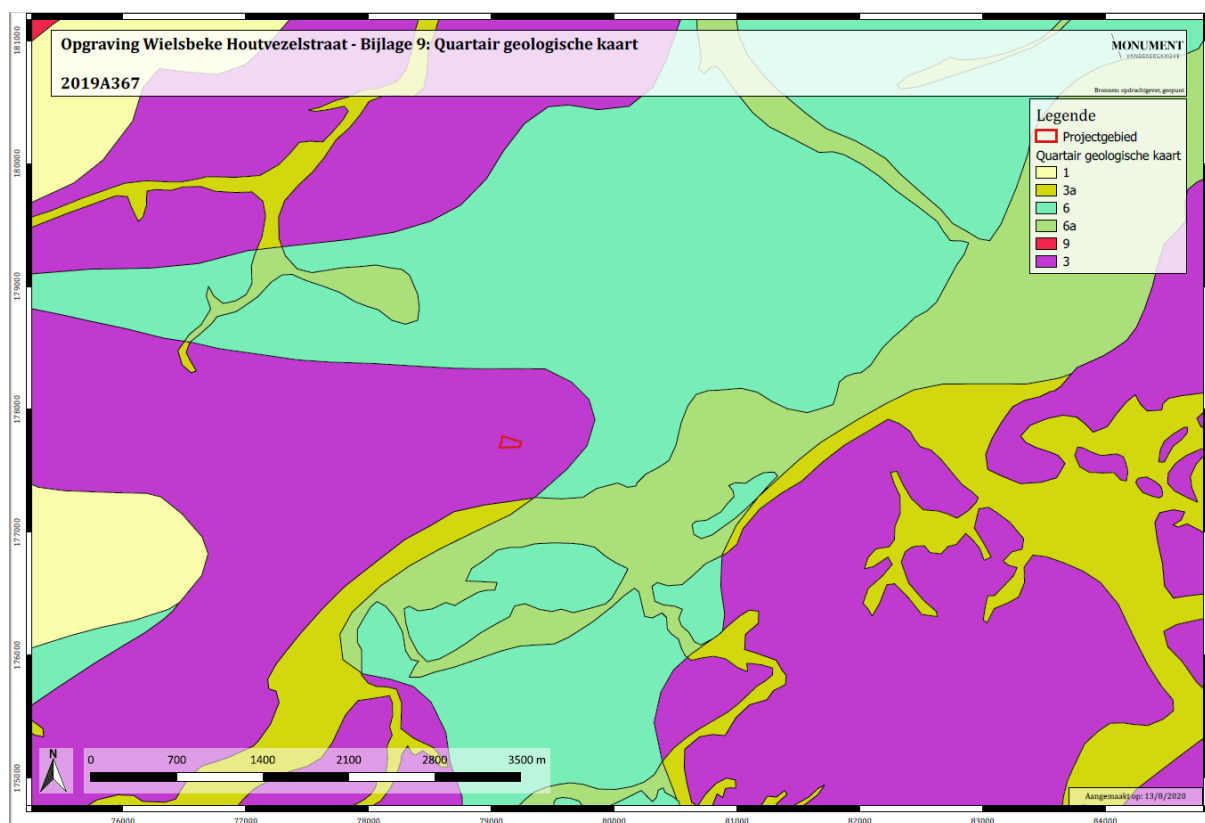
Het Lid van Moen bestaat uit een heterogeen sedimentpakket dat is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen. Deze bestaat uit een grijze kleiige silt, waarin intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes. Deze eenheid wordt een meer homogene kleigere afzetting naar het noordoosten en het noorden toe.

Op het vlak van het Quartair is het projectgebied gelegen in het Quartair Type 3. Dit type is opgebouwd uit fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan opgevolgd door eolische afzettingen van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Ook bevat deze afzetting eventueel hellingsafzettingen uit het Quartair.

¹² WILLAERT A., VAN GOIDSENHOVEN W., THYS C. 2019.

Figuur 7: Projectgebied aangeduid op tertiaire kaart (zie bijlage 8).

Figuur 8: Projectgebied aangeduid op quartair geologische kaart (zie bijlage 9).

5 HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS¹³

5.1 Historisch kader

Op de droge bewerkbare gronden aan de Leieoevers kwamen er, los van elkaar, verschillende landbouwgemeenschappen tot ontwikkeling. Wielsbeke heeft waarschijnlijk een Frankische oorsprong aangezien de oudste vermelding van Wielsbeke in 1075 te dateren is als Wielsbecke. Bestuurlijk maakte het dorp deel uit van het graafschap Vlaanderen, kasselrij Kortrijk, roede van Tielt. Een telling uit 1469 verklaart dat de parochie ca. 160 inwoners kende. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) heeft het dorp zwaar te verduren onder oorlogsgeweld. Tijdens het Ancien Regime kent telt Wielsbeke twee windmolens, waaronder een graanmolen op de Molenhoek. In de 18e eeuw groeit de bevolking en naast kleine landbouwwuitbatingen is vooral de opkomende vlasnijverheid een aanvullende bron van inkomsten. In 1840-1844 worden verbeteringswerken aan de Leie uitgevoerd. Deze kanalisatie leidde tot een grote stijging van het waterverkeer over de Leie. Ter aanvulling van de twee bestaande windmolens wordt in 1803 aan de noordzijde van de Molenstraat een nieuwe molen opgericht. In 1868 wordt deze molen uitgebreid met een maalderij, aangedreven door een stoommachine. Rond 1887 wordt de maalderij vergroot en wordt opnieuw een stoommachine geïnstalleerd. Vóór 1900 wordt de windmolen buiten gebruik gesteld en de site enkel als maalderij verdergezet. Vanaf het midden van de 19de eeuw kende de vlasnijverheid een grote bloei doordat er geen verbod meer wordt gesteld op het roten in de Leie. Door de Engelse en Ierse vlaskopers werd de Leie "The Golden River" genoemd, vanwege zijn vermeende unieke rootkwaliteit van het Leiewater, wat eigenlijk voornamelijk te maken had met de trage stroming. Wanneer de Tweede Wereldoorlog uitbreekt houdt het 13de Linierement van de 8ste Infanteriedivisie als enige Belgische regiment stand tegen een Duitse overmacht, van 23-26 mei 1940. Zware gevechten langs de Leie in o.a. Wielsbeke leiden tot grote verliezen. Door terugtrekkende Belgische troepen wordt de spoorwegbrug over de Leie tussen Sint-Eloois-Vijve en Wielsbeke opgeblazen. Na de drie dagen strijd zijn het dorpscentrum en kerk Wielsbeke zwaar verwoest. In plaats van heropbouw en herstelling van de kerk kiest men om meer naar het noorden, op de "Molenhoek", een volledig nieuwe Sint-Laurentiuskerk in modern-gotische stijl op te trekken.

5.2 Archeologisch kader

Archeologische vondsten binnen het grondgebied van Wielsbeke wijzen op een oude menselijke oorsprong. Bij een opgravingscampagne aan de Vaartstraat¹⁴ zijn silexartefacten en een gepolijste bijl uit het neolithicum gevonden. Veldpropsecties in de omgeving van het projectgebied wijzen zelfs op menselijke aanwezigheid in het mesolithicum. Bij het onderzoek

¹³ VAN GOIDSENHOVEN W., WILLAERT A., THYS C., 2019.

¹⁴ HOORNE J., 2007.

aan de Vaartstraat werden tevens een 5-tal Romeinse brandrestengraven blootgelegd. Een concentratie paalsporen is mogelijk in verband te brengen met een vroeg-Romeins tweeschepig gebouw. Tal van andere vondsten bevestigen de Romeinse aanwezigheid in de omgeving. Mogelijk werd een deel van het in cultuur gebracht kouterland overgenomen in de vroege middeleeuwen.

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Op het perceel ten westen van het terrein werd in april 2017 een proefsleuvenonderzoek geadviseerd naar aanleiding van een geplande ontwikkeling¹⁵. Ten noordoosten van het plangebied, op de terreinen tussen de De Maurissenstraat¹⁶ en de Lobeekstraat¹⁷, werden bij twee opgravingscampagnes funeraire sporen uit de bronstijd en Romeinse periode onderzocht. Ook werden een groot aantal gebouwplattegronden en andere bewoningssporen aangetroffen die wijzen op een continue menselijke aanwezigheid van de bronstijd tot in de middeleeuwen. Op het terrein aan de Vaartstraat¹⁸ te Wielsbeke werden in 2005 tevens funeraire sporen en resten van bewoning uit de Romeinse periode en nederzettingssporen uit de middeleeuwen onderzocht (CAI76713). Verder wijzen de verschillende gekende vindplaatsen in de ruime omgeving op menselijke bewoning en begraving in de Romeinse periode en middeleeuwen. Op basis van de verspreide vondsten van lithische artefacten vermoedt men ook menselijke aanwezigheid tijdens het laat-paleolithicum en mesolithicum. Overige gekende waarden op het kaartblad van de CAI betreffen cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse en vroegmoderne hoeves (Figuur 9).

¹⁵ ABO N.V., 2017.

¹⁶ BEKE F., VAN DEN DORPEL A.C., 2017.

¹⁷ VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020.

¹⁸ HOORNE J., 2007.

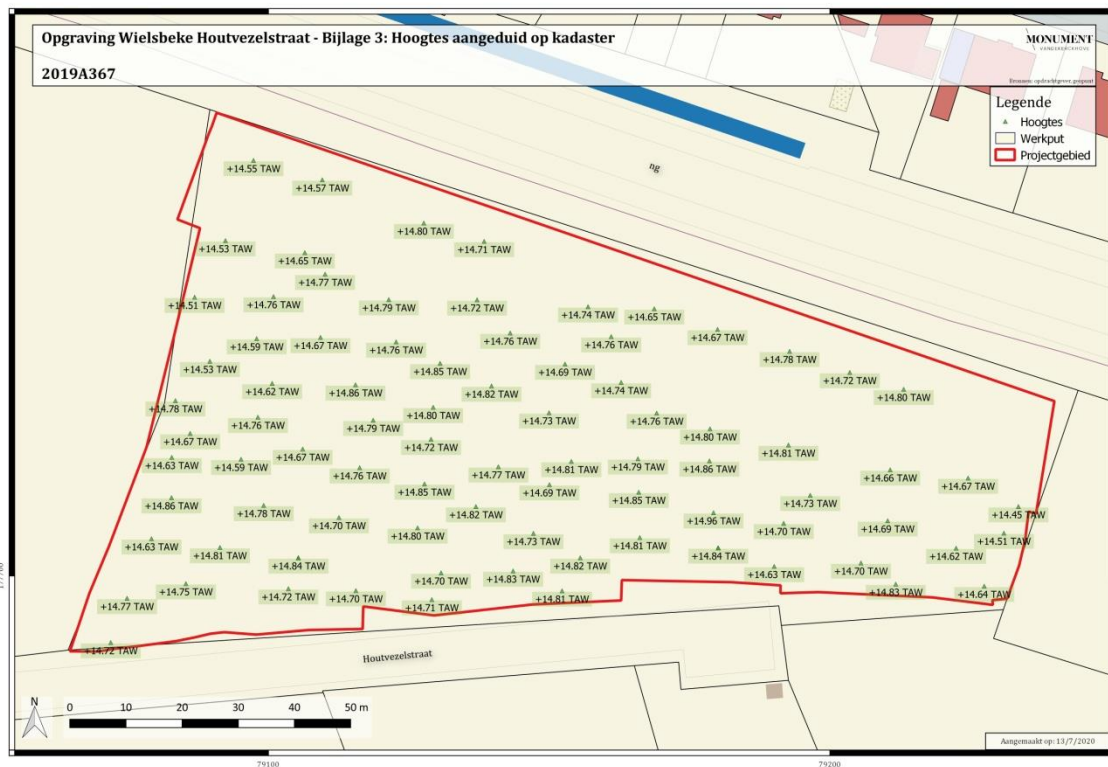
6 RESULTATEN

6.1 Stratigrafie

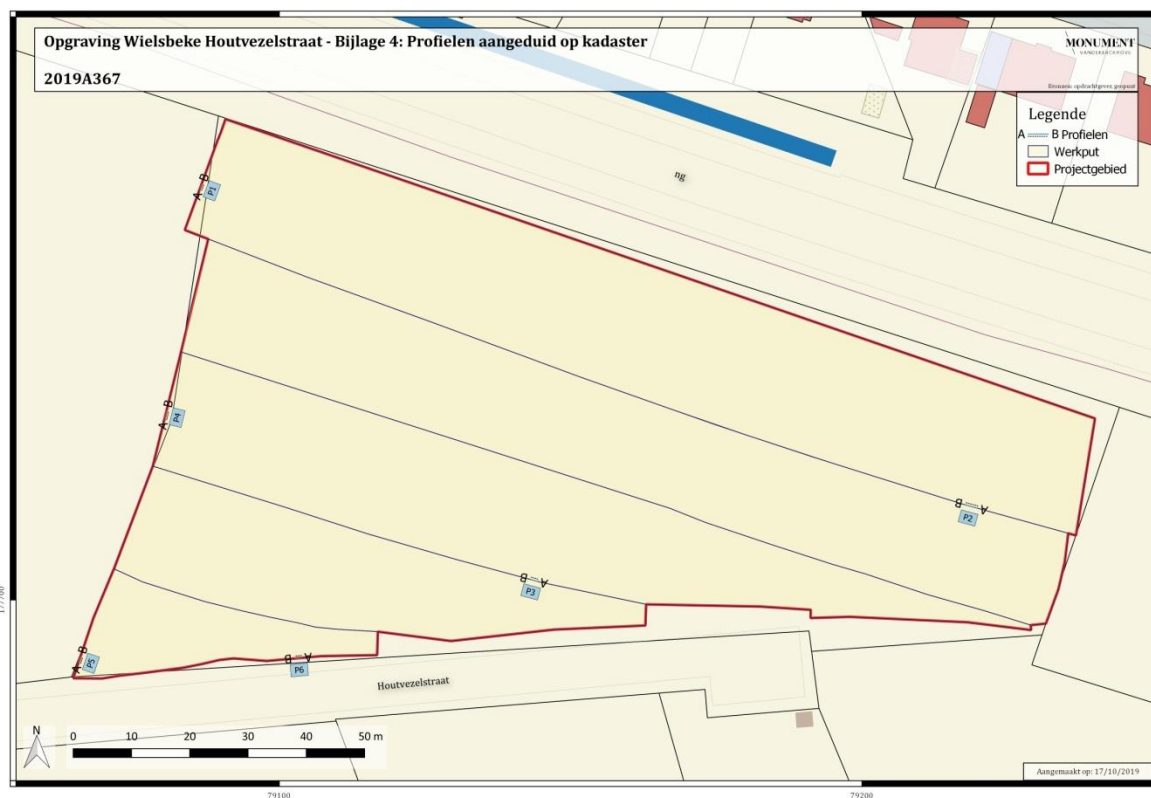
Het archeologische niveau bevindt zich in het algemeen rond de +14,85m TAW (Figuur 10). Het terrein kan op basis van de bodemopbouw onderverdeeld worden in twee gebieden. Deel 1 strekt zich over werkput 1 en 2 in het noorden van het onderzoeksgebied en deel 2 over werkput 3, 4 en 5 in het zuiden van het onderzoeksgebied. Deel 1 wordt besproken aan de hand van profiel 2 en deel 2 wordt besproken aan de hand van profiel 6. De locatie van de aangelegde profielen kan worden bekeken op Figuur 11.

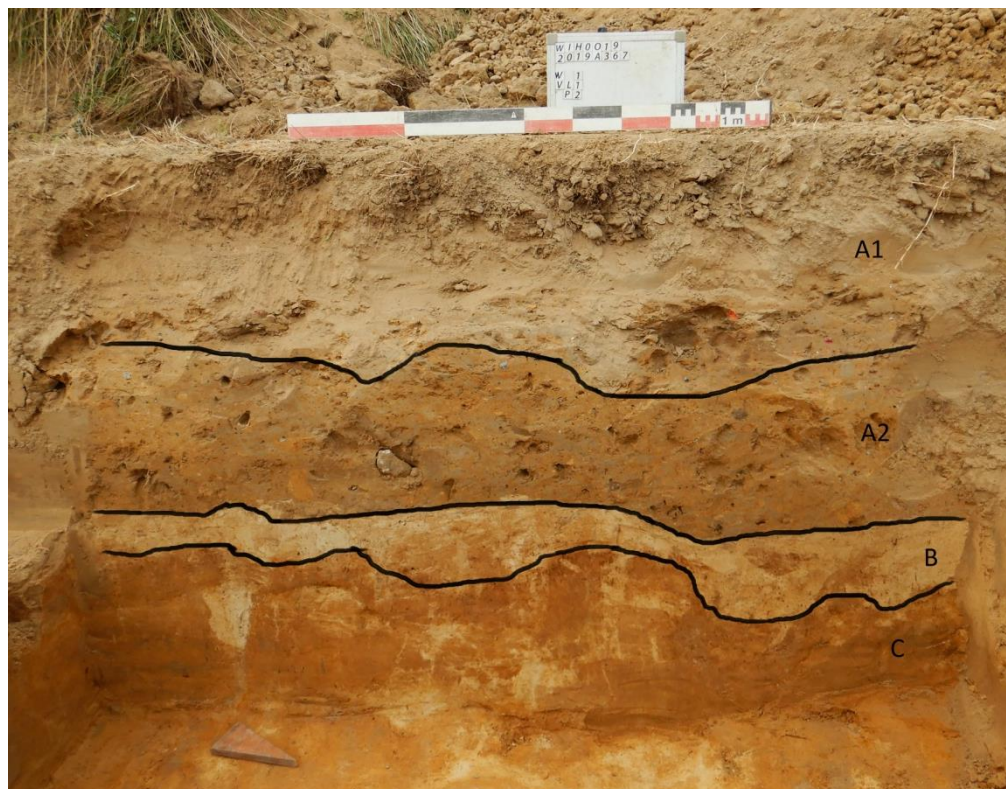
Profiel 2 (Figuur 12) heeft een A1 – A2 – B – C structuur. De eerste antropogene laag (A1) heeft een dikte van ongeveer 40cm en is licht grijsig bruin van kleur. Hieronder is een tweede antropogene laag (A2) aanwezig welke een dikte heeft van ongeveer 35cm, met een donker gelig bruine kleur. Verder is hieronder de B-horizont te situeren met een dikte van 10cm met een licht grijsig witte kleur. Er is ook bioturbatie aanwezig in deze laag. Hieronder is de moederbodem (C) te vinden, welke een donker oranje bruine kleur heeft.

Profiel 6 (Figuur 12) heeft een Ap1 – Ae1 – A2 – B2 – C structuur. Het gaat hier om een bodem die eerst is afgegraven en daarna werd opgehoogd. De eerste antropogene laag (Ap1) heeft een dikte van ongeveer 25cm en is licht grijsig bruin van kleur. Hieronder is een tweede antropogene laag (Ae1) aanwezig welke een dikte heeft van ongeveer 25cm, met een donker gelig bruine kleur. Ap1 en Ae1 zijn twee lagen van aangevoerde grond. Hieronder is er nog een restant waarneembaar van de oorspronkelijke antropogene laag (A2). Deze laag heeft een dikte van ongeveer 5 tot 10cm en heeft een donker grijsig bruine kleur. Verder is hieronder de B-horizont te situeren met een dikte van 15 tot 20cm met een licht bruinig grijze kleur. Hieronder is de moederbodem (C) te vinden, welke een donker oranje bruine kleur heeft.

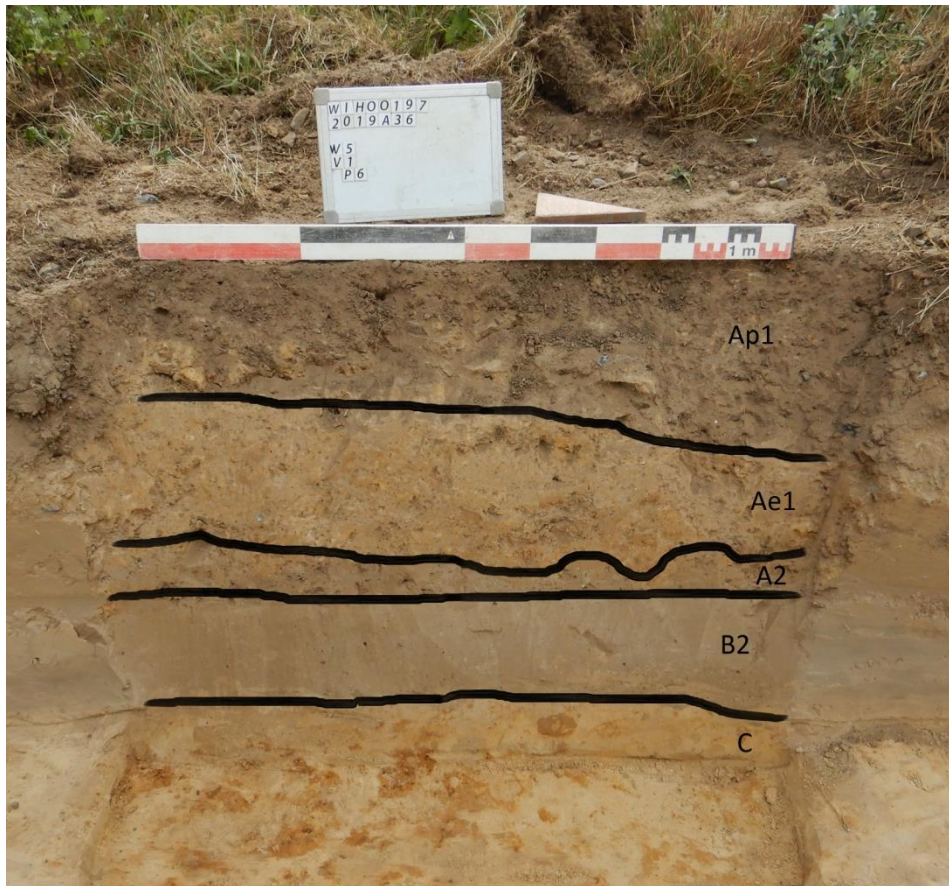

Figuur 10: Hoogtes gemeten op het archeologisch vlak aangeduid op het kadaster (zie bijlage 3).

Figuur 12: Profiel 2, werkput 1.

Figuur 13: Profiel 6, werkput 5.

6.2 Beschrijving sporen

6.2.1 Algemeen

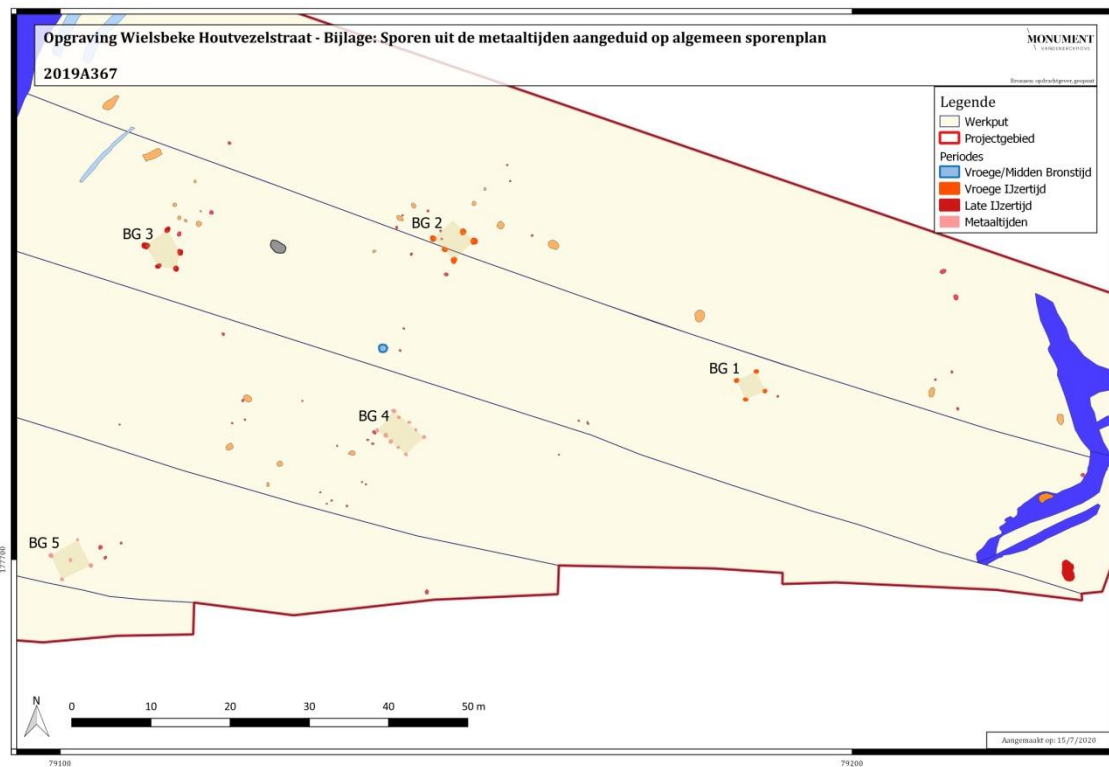
Tijdens het onderzoek werden verschillende sporen geregistreerd. Hieronder worden ze beschreven en opgedeeld volgens de periode waarin ze kunnen worden gedateerd.

Tijdens het archeologisch onderzoek werden 148 grondsporen geregistreerd. Dit zijn hoofdzakelijk paalsporen (79) en kuilen (32). Andere grondsporen zijn bijvoorbeeld greppels, grachten, bomputten en een brandrestengraf. De grondsporen werden verspreid over het volledige terrein gevonden. Figuur 14 geeft een overzicht van de aangetroffen sporen binnen het plangebied.

6.2.2 Metaaltijden

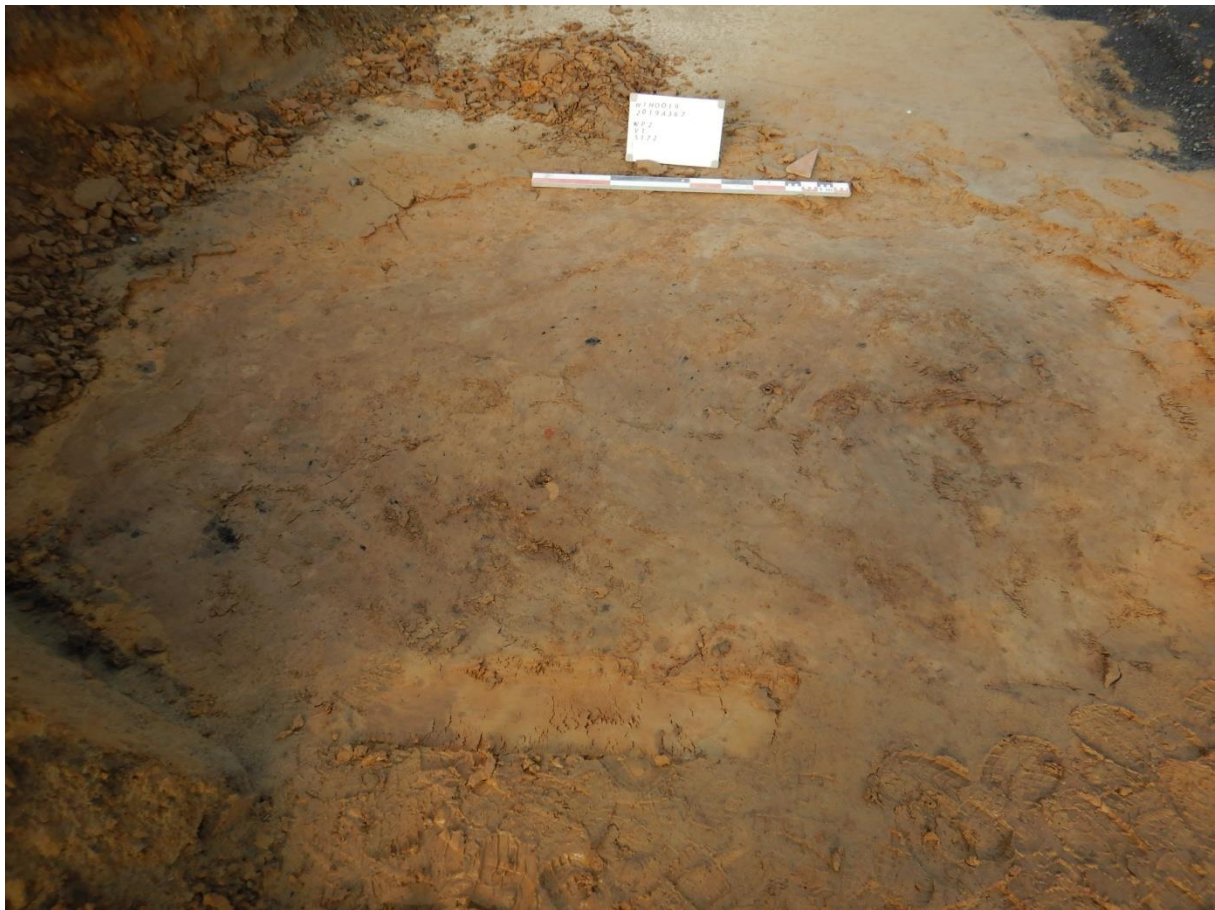
Tijdens de opgraving kwamen vijf bijgebouwen en twee kuilen aan het licht. Deze zijn gedateerd tijdens de bronstijd en ijzertijd (Figuur 15). Hieronder worden eerst de kuilen beschreven en daarna komen de structuren aan bod.

Figuur 15: Sporen uit de metaaltijden aangeduid op algemeen sporenplan (zie bijlage 11).

6.2.2.1. Kuilen

Kuil S172 is aangetroffen tussen enkele recente verstoringen in het oosten van het plangebied (Figuur 16 en Figuur 17). Het heeft een ovale vorm op het archeologische vlak met afmetingen van ca. 2,6m op 1m. De westelijke rand werd oversneden door een verstoring. Een coupe toont een profiel met een bewaarde diepte van 18cm en een vlakke bodem. In de context heeft een grijsbruine kleur en bevat vrij veel houtskoolbrokjes, verbrande leem en relatief veel handgevormd aardewerk. Een ^{14}C -analyse suggereert een datering met een zekerheid van 95,4% tussen 410BC en 350BC (83,1% zekerheid) en 290BC en 230BC (12,3% zekerheid) (KIK/IRPA - RICH-28327 - 2294 $\pm$ 25BP). De houtskool uit deze kuil kan dus gedateerd worden in (het begin van) de late ijzertijd. Op basis van het aardewerk is een vroegere datering tijdens de eindfase van de late bronstijd of vroege ijzertijd echter aannemelijker.

Figuur 16: Spoor 172, werkput 2.

Figuur 17: Kuil S172 na het uitgraven van de eerste kwadrant.

Centraal binnen het onderzochte terrein werd kuil S175 (Figuur 19 en Figuur 19). Op het archeologische vlak heeft dit spoor een ovale vorm met een maximale diameter van 85cm. De kuil heeft een komvormig profiel met een bewaarde van 18cm (onder het archeologische vlak). De vulling heeft een donkergrijze kleur en bevat relatief veel handgevormd aardewerk en verschillende spikkels verbrand bot. Een ^{14}C -analyse geeft een datering met een zekerheid van 95,4% tussen 1880BC en 1680BC (KIK/IRPA - RICH-28323 - $3452\pm 27\text{BP}$). De houtskool uit deze kuil kan dus gedateerd worden in de eindfase van de vroege en het begin van de midden-bronstijd. De verschillende randfragmenten en de stafband plaatsen het materiaal in de Atlantische traditie die vaker in Noord-Frankrijk wordt gevonden tijdens de late bronstijd en vroege ijzertijd. Mogelijk zijn kuilen S172 en S175 kuilen dus gelijktijdig.

Figuur 18: Spoor 175, werkput 2.

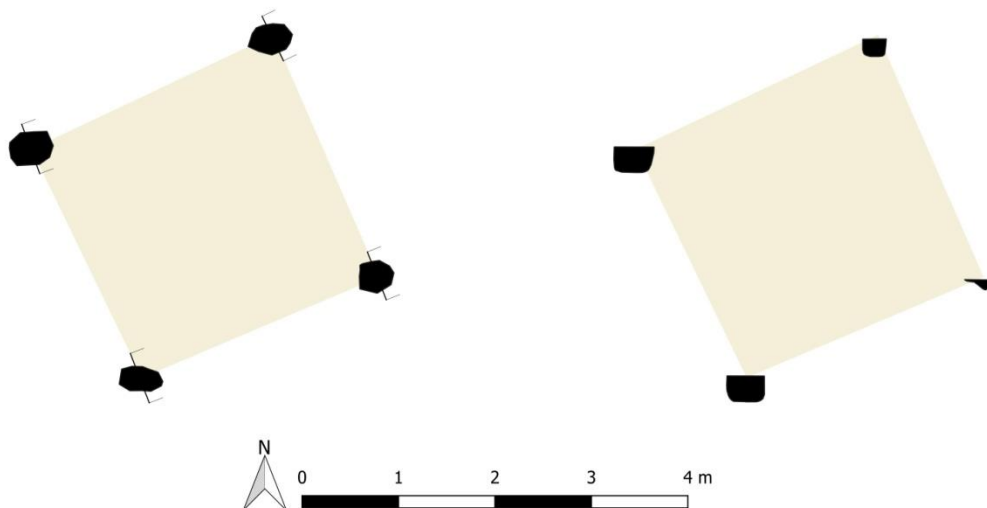
Figuur 19: Spoor 175, werkput 2, coupe.

6.2.2.2. Bijgebouwen

Tijdens het archeologisch onderzoek werden, verspreid over het terrein, vijf bijgebouwen herkend.

In het oosten van werkput 2 zijn werd een spieker geregistreerd (**bijgebouw 1**). Het bestaat uit vier paalsporen (S187, 188, 189 en 190; Figuur 20, Figuur 21 en Figuur 22 die een vierkante plattegrond vormden met zijden van 2,6m. De paalsporen zijn allen donker grijs zwart van kleur en hebben een gemiddelde diameter van 35cm. Ze hebben een diepte van 15 tot 20cm. In S190 werd er handgevormd aardewerk aangetroffen.

Op drie van de paalsporen is een ^{14}C -analyse uitgevoerd, namelijk op sporen S187, S189 en op S190. Voor S187 geeft dit een datering met een zekerheid van 95,4% tussen 390BC en 340BC (18,7% zekerheid) en 330BC en 200BC (76,7% zekerheid). Met een zekerheid van 68,2% geeft het een datering tussen 370BC en 350BC (9,4% zekerheid) en 300BC en 210BC (58,8% zekerheid). Voor S189 geeft dit een datering met een zekerheid van 95,4% tussen 380BC en 200BC (KIK/IRPA - RICH-28325 - $2222\pm 25\text{BP}$). De ^{14}C -analyse op paalkuil S190 situeert de context vroeger dan de andere paalsporen. Houtskool uit deze context is met een zekerheid van 95,4% tussen 730BC en 400BC gedateerd (KIK/IRPA - RICH-28324 - $2411\pm 25\text{BP}$). De structuur kan hierdoor slechts algemeen gedateerd worden in de ijzertijd. Door de uiteenlopende ^{14}C -analyse kan de structuur niet nauwer worden gedateerd.

Figuur 20: Detailtekening van bijgebouw 1 met bewaringsdieptes.

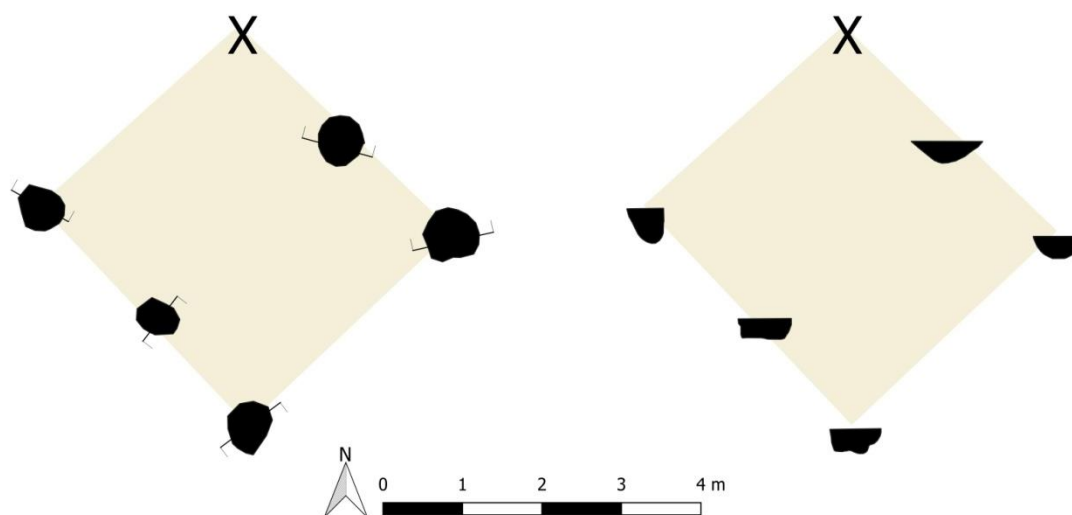
Figuur 21: Spoor 189, werkput 2.

Figuur 22: Spoor 189, werkput 2, coupe.

Op de grens van werkput 1 en 2 werd **bijgebouw 2** aangetroffen. Het omvat vijf paalsporen (S17, 21, 22, 194 en 195; Figuur 23 - Figuur 27). Deze structuur heeft een rechthoekig grondplan met afmetingen van 4m op 3,5m. Op basis van de ligging van de paalsporen is het aannemelijk dat een zesde paalspoor aanwezig was in het noorden van het gebouw. Deze raakte waarschijnlijk verstoord door het natuurlijk spoor S20. Het gebouw is tevens éénbeukig en heeft een noordwest-zuidoostelijke oriëntatie. Als er effectief een zesde paalspoor is geweest, zouden beide zijdes uit drie palen hebben bestaan (zespostenspieker). Er werd geen vondstmateriaal gerecupereerd uit dit gebouw. De paalsporen hebben een donker bruinig grijze kleur en hebben gemiddeld een diameter van 55cm. De sporen zijn gemiddeld 20cm diep.

Er werd een ^{14}C -analyse uitgevoerd op paalspoor S195 welke een resultaat geeft met een zekerheid van 95,4% tussen 760BC en 410BC (KIK/IRPA - RICH-28332 - $2450 \pm 25\text{BP}$). Houtskool uit deze structuur is zo te dateren in de vroege ijzertijd.

Figuur 23: Detailtekening van het bijgebouw met bewaringsdieptes.

Figuur 24: Spoor 22, werkput 1.

Figuur 25: Spoor 22, werkput 1, coupe.

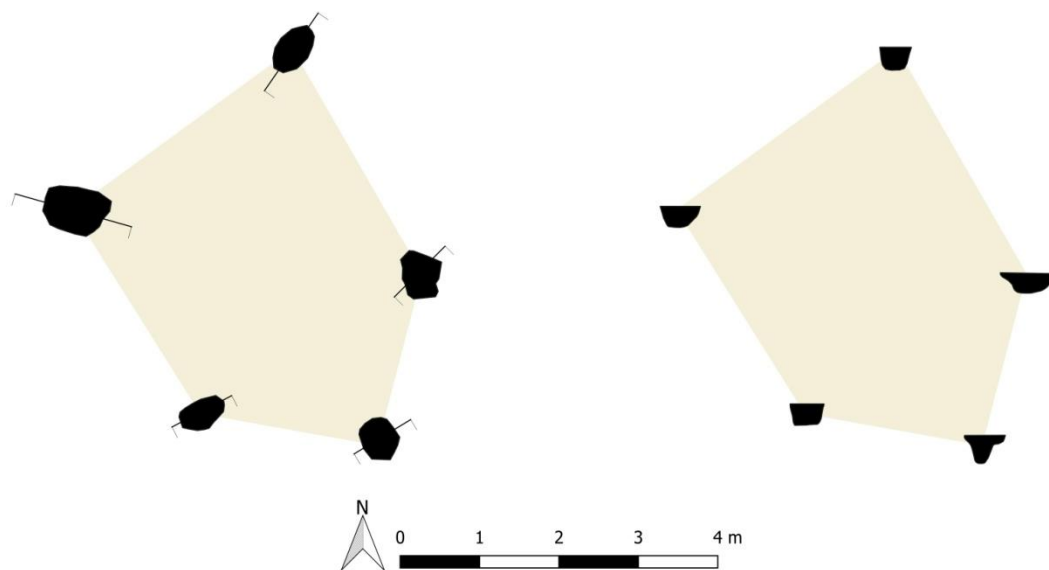
Figuur 26: Spoor 194, werkput 2.

Figuur 27: Spoor 194, werkput 2, coupe.

Bijgebouw 3 werd aangetroffen in het noordwesten van werkput 2 en bestaat uit vijf paalsporen, namelijk S180, 182, 183, 184 en 185 (Figuur 28 - Figuur 32). Het grondplan bestaat uit een vierkante basis met zijden van 3,6m. De vijfde paal bevindt zich centraal voor de zuidoostelijke wand. De vulling van de sporen zijn donkergrijs van kleur. De gemiddelde diameter van deze sporen is 55cm en de gemiddelde diepte 25cm. Er werd geen vondstenmateriaal gerecupereerd uit deze sporen.

Op drie van de paalsporen is een ^{14}C -analyse uitgevoerd (S180, S183 en op S185). Voor S180 geeft dit een datering met een zekerheid van 95,4% tussen 360BC en 100BC (KIK/IRPA - RICH-28329 - $2154\pm 25\text{BP}$). Voor S183 geeft dit een datering met een zekerheid van 95,4% tussen 360BC en 170BC (KIK/IRPA - RICH-28330 - $2178\pm 25\text{BP}$). Voor S185 geeft dit een datering met een zekerheid van 95,4% tussen 360BC en 200BC (KIK/IRPA - RICH-28317 - $2204\pm 25\text{BP}$). De structuur kan hierdoor algemeen gedateerd worden in de Late IJzertijd.

Figuur 28: Detailtekening van bijgebouw 3 met bewaringsdieptes

Figuur 29: Spoor 180, werkput 2.

Figuur 30: Spoor 180, werkput 2, coupe.

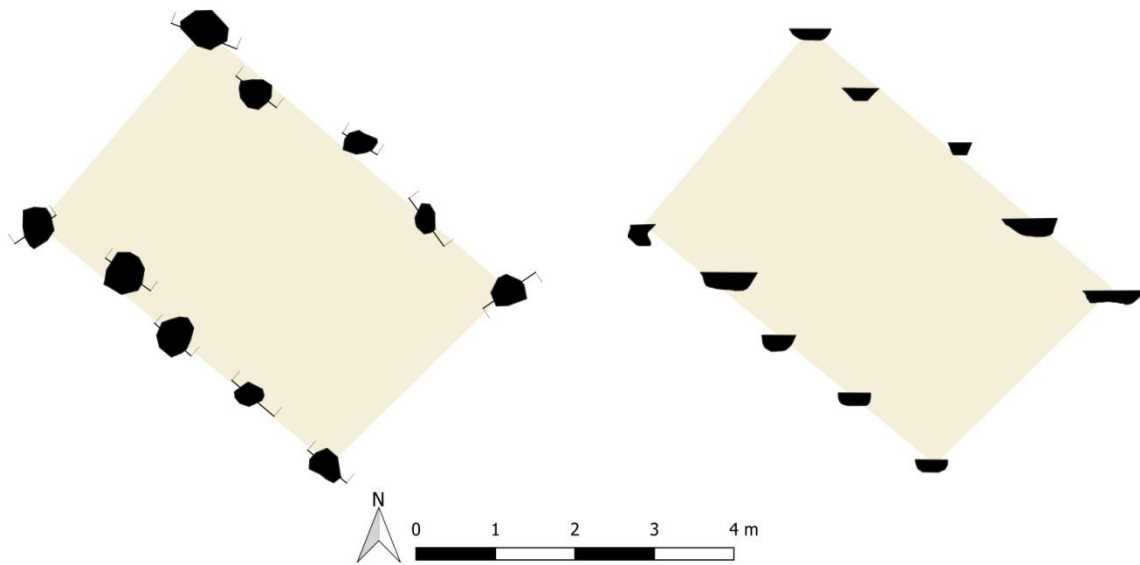

Figuur 31: Spoor 185, werkput 2.

Figuur 32: Spoor 185, werkput 2, coupe.

Centraal in werkput 3 werden tien paalsporen aangetroffen die samen **bijgebouw 4** vormen. Het gaat om sporen S51, 76, 78, 80, 82, 83, 85, 211 en 212 (Figuur 33, Figuur 34 en Figuur 35). Het gaat om een éénbeukig structuur met een noordwest-zuidoost oriëntatie en afmetingen van 4,8m op 3,2m. Elke zijde bestaat uit 5 paalsporen. De vulling is lichtgrijs en ze hebben gemiddeld een diameter van 50cm en een bewaarde diepte van 25cm. Er werd geen vondstmateriaal gerecupereerd uit de vulling van deze paalsporen. De vulling van de verschillende sporen toont gelijkenissen met de paalkuilen van de andere structuren en kan daardoor algemeen in de metaaltijden worden gesitueerd.

Figuur 33: Detailtekening van het bijgebouw met bewaringsdieptes.

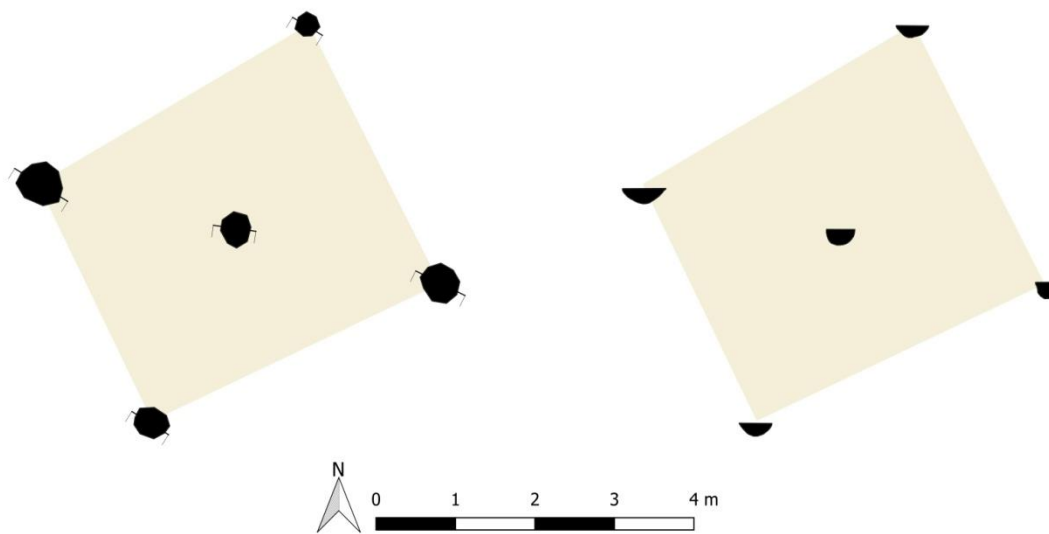

Figuur 34: Spoor 211, werkput 2.

Figuur 35: Spoor 211, werkput 2, coupe.

In werkput 4 zijn vijf paalsporen aangetroffen, namelijk S214, 217, 218, 220 en 222 (Figuur 36, Figuur 37 en Figuur 38). Deze vormen een vijfpostig bijgebouw (vijfpostenspieker, **bijgebouw 5**). Het vierhoekige grondplan heeft afmetingen van 4,5m op 4m/3,6m. De paalsporen hebben een gemiddelde diameter van 40cm en een diepte van 20cm. Ze hebben een licht bruinig grijze vulling. In de sporen S217 en S222 werd er handgevormd aardewerk aangetroffen waardoor deze structuur zeker in de metaaltijden kan worden gedateerd.

Figuur 36: Detailtekening van bijgebouw 5 met bewaringsdieptes.

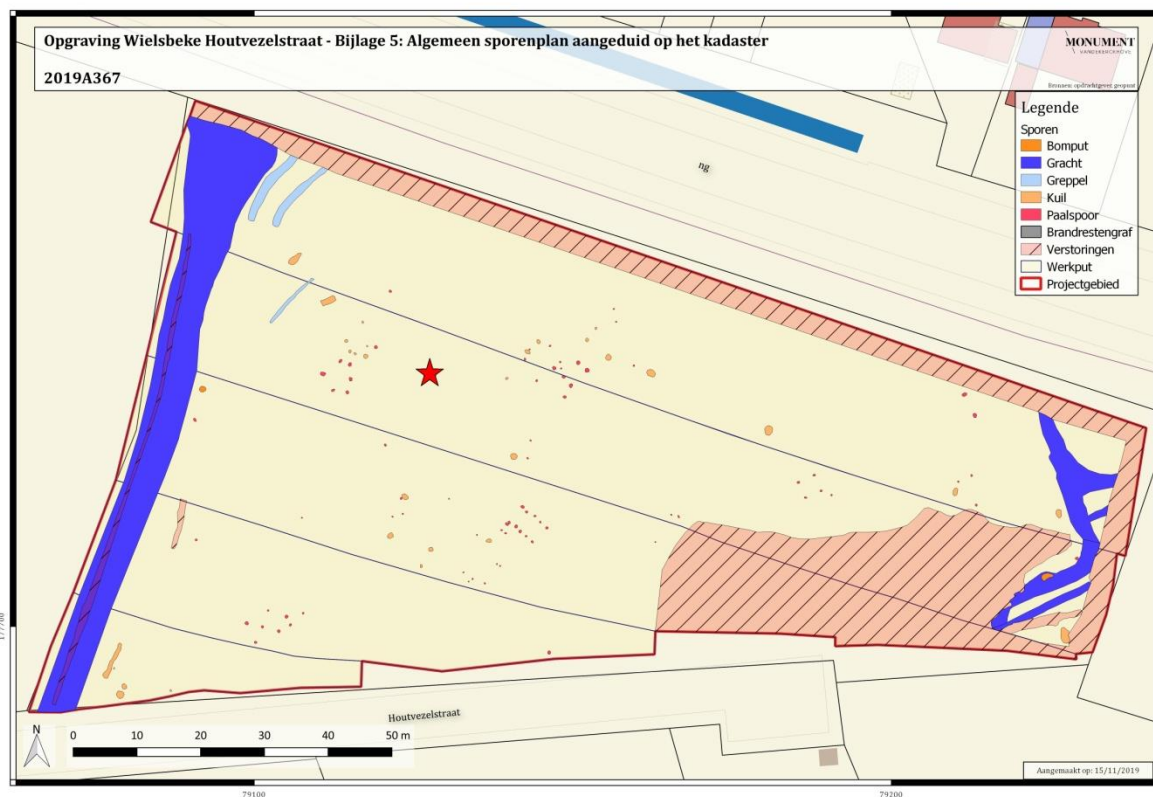
Figuur 37: Spoor 222, werkput 4.

Figuur 38: Spoor 222, werkput 4, coupe.

6.2.3 Romeinse periode

Tijdens de aanleg van werkput 2 werd centraal een afgeronde rechthoekige kuil (S199) gevonden van ca. 2m bij 1,3m (Figuur 39). De aanwezigheid van crematieresten duiden op een interpretatie als brandrestengraf. (Figuur 40, Figuur 41 en Figuur 42). Tijdens het onderzoek op dit graf kon langs noordwestelijke zijde een nis herkend worden, waarbij Romeins dunwandig aardewerk (Figuur 43) gevonden werd. Op basis van de ¹⁴C-analyse op houtskool uit dit spoor, kan een datering tussen 80AD en 240 AD (95,4% zekerheid) worden voorop gesteld.

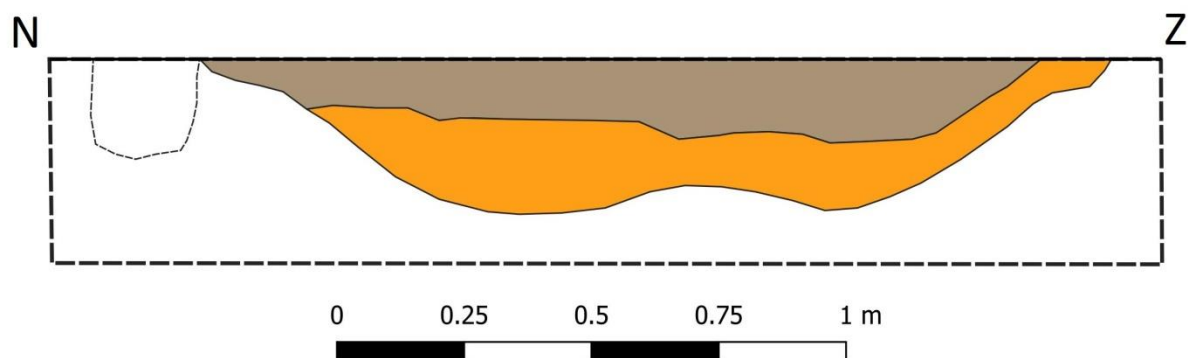
Figuur 39: Locatie van het Romeins brandrestengraf aangeduid op het algemeen sporenplan.

Figuur 40: Spoor 199, werkput 2.

Figuur 41: Spoor 199, werkput 2, coupe.

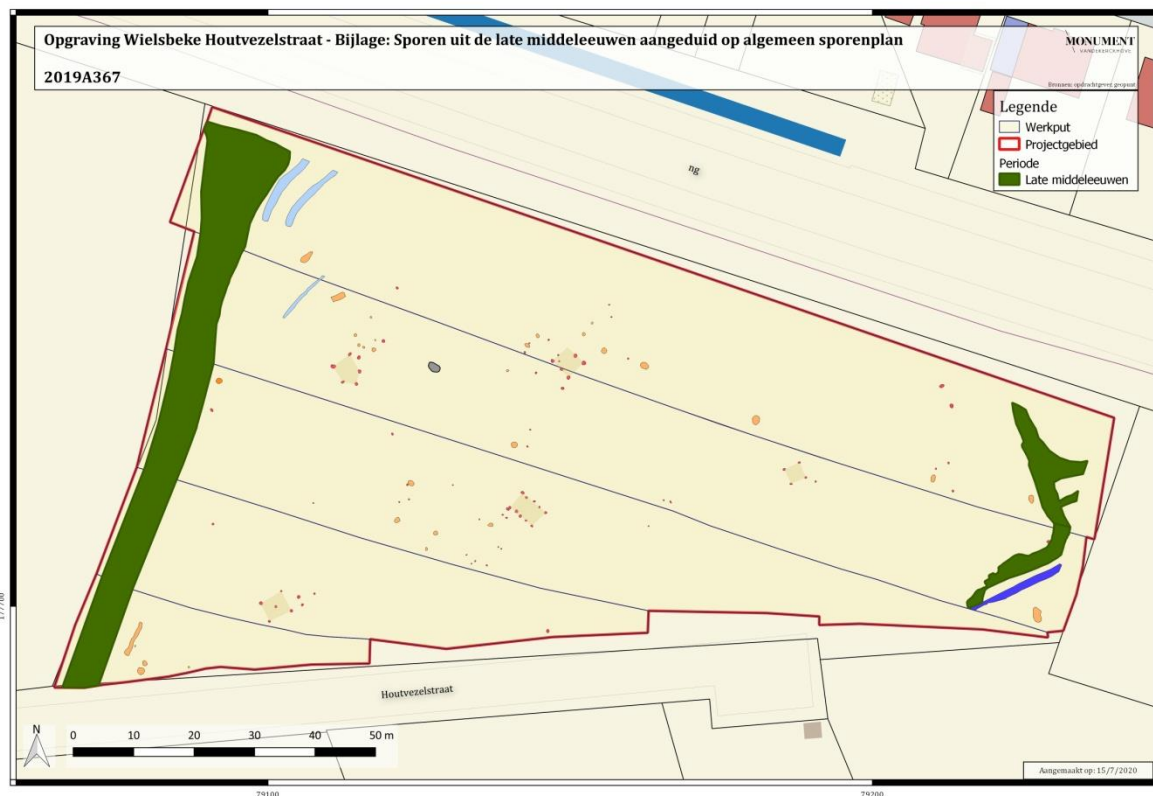
Figuur 42: Coupetekening van het Romeinse brandrestengraf S199.

Figuur 43: Gedraaid Romeins aardewerk in de nis van spoor 199, werkput 2.

6.2.4 Late middeleeuwen

Binnen het plangebied werden twee grachten geregistreerd in het westen (S10) en in het noordoosten (S39 en S169) (Figuur 45 en Figuur 46) van het terrein. Deze konden door het aangetroffen vondstmateriaal worden gedateerd in de late middeleeuwen. S10 is een vrij brede gracht met een noordoost-zuidwest oriëntatie. Deze loopt parallel met de westelijke perceelsgrens van het onderzoeksterrein. S39/S169 heeft min of meer een noord-zuid oriëntatie, maar maakt een bocht naar het westen, waar deze wordt verstoord. Aan de oostelijke zijde zijn er twee vertakkingen aanwezig, welke beiden maar beperkt konden worden onderzocht aangezien deze ook werden verstoord.

Figuur 44: Sporen uit de late middeleeuwen aangeduid op algemeen sporenplan (zie bijlage 12).

Figuur 45: Spoor 39, werkput 1.

Figuur 46: Spoor 39, werkput 1, coupe.

6.3 Beschrijving vondsten

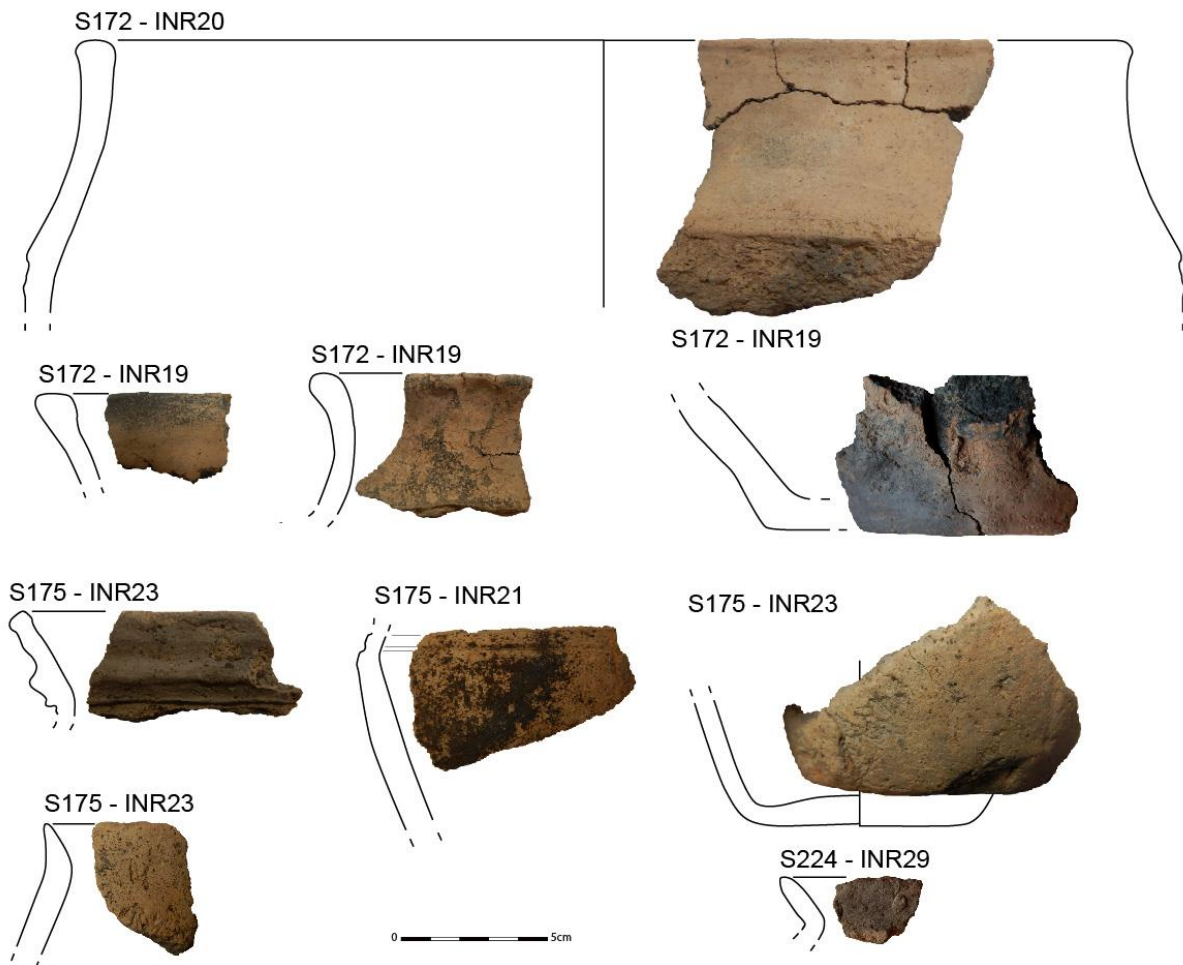
Tijdens het archeologisch onderzoek werden verschillende vondstcategorieën aangetroffen. Het gaat hoofdzakelijk om aardewerk. Ook natuursteen (inclusief silex) werd tijdens de opgraving gevonden. Hieronder volgt een beknopte beschrijving van het vondstmateriaal.

Het gevonden aardewerk is afkomstig uit 22 verschillende sporen, namelijk paalsporen, kuilen, greppels, grachten en een brandrestengraf. Het bestaat grotendeels uit handgevormd aardewerk, maar er werd ook op het pottenbakkerswiel vervaardigd aardewerk is aangetroffen.

6.3.1 Metaaltijden¹⁹

Het vondstmateriaal uit de metaaltijden, bestaat voor overgrote deel uit handgevormd aardewerk. Aan de klei werd steeds *chamotte* toegevoegd als verschraling. Op enkele groeflijnen na werd geen versiering vastgesteld. Een relatief groot aantal scherven werd besmeten. Andere scherven zijn ruwwandig. Scherven met een gladde wandafwerking ontbreken. Hieronder wordt het vondstmateriaal per context toegelicht.

¹⁹ Guy De Mulder (Vakgroep Archeologie, Universiteit Gent) gaf advies bij de determinatie van het aardewerk.

Figuur 47: Aardewerk uit sporen S172, S175 en S224.

- **Kuil S172**

Kuil S172 leverde de grootste hoeveelheid handgevormd aardewerk op (INR19 en INR20). In totaal zijn 69 scherven ingezameld met een gewicht van 1270 gram. Op basis van de verschillende randen zijn in de context minstens de scherven van drie potten terecht gekomen. Rand INR20 (Figuur 47) is afkomstig van een grote pot met een steil profiel en een gereconstrueerde randdiameter van 35cm tot 40cm. wordt gekenmerkt door een zorgvuldig geëffende rand en hals. De schouder toont een scherpe overgang richting een fijn besmeten buik. De andere randscherven omvatten een geëffende, naar buiten uitgewerkte rand (INR19, Figuur 47) en een geronde naar buiten gerichte rand (INR19, Figuur 47). Binnen de context is één bodemfragment gevonden. De overgang van de bodem naar de buik bedraagt ongeveer 60°. De onderzijde van de buik is slordig besmeten. Er kon geen link gelegd worden tussen deze bodem en één van de drie randen. Verder omvat het vondstensemble een groot aantal wandscherven die meestal grof besmeten of ruwwandig zijn en een korrelig, van *chamotte* voorzien baksel hebben. Tot deze scherven behoort ook een grote ineengepaste wandscherf (Figuur 48). De ruwwandige wand heeft een stoffige textuur en vertoont sporen van verhitting.

Figuur 48: Ineen gepuzzelde wandscherf uit kuil S172.

- **Kuil S175**

Het aardewerk uit kuil S175 omvat 27 scherven met een gewicht van 550 gram. Binnen de context zijn twee verschillende randscherven herkend. Een eerste is een rechte naar buiten gerichte hals met een afgeronde rand (INR23; Figuur 47). Op de hals is een stafband aanwezig en ter hoogte van de breuk is een horizontale groeflijn zichtbaar. Waarschijnlijk kan deze rand gelinkt worden aan een buikscherf waar op de bovenzijde eveneens twee groeflijnen bewaard zijn (INR21; Figuur 47). Beide scherven hebben een vergelijkbaar grofkorrelig baksel waarbij chamotte spikkels door de wanden priemen. Op deze ruwwandige wanden is een donkergrijze deklaag aanwezig. Ook een wandscherfje met een plastische groeflijndecoratie gevonden heeft een vergelijkbaar baksel (INR21; Figuur 49). Een tweede randscherf bestaat uit een korte uitstaande hals met afgeronde rand. De binnenzijde van de rand is schuin afgestreeken. Het aardewerk is ruwwandig, heeft een lichtbruine kleur en komt overeen met het baksel van een complete bodemscherf (INR23; Figuur 47). De bodem is vlak en heeft een diameter van 8cm. De onderkant van de buik is steil (80°).

Figuur 49: Wandscherf met plastische groeflijndecoratie.

Binnen kuil S175 zijn ook enkele fragmenten natuursteen ingezameld. Het gaat om drie silexafslagen waarvan één geretoucheerd is (INR7; Figuur 50) en twee fragmenten van verschillende maalstenen (INR22; Figuur 51).

Figuur 50: Silex uit kuil S175 met links een geretoucheerde afslag.

Figuur 51: Twee fragmenten van maal- of wrijfstenen.

- Paalspoor S190 (bijgebouw 1): Grote grofbesmeten scherf (INR24).
- Paalspoor S223 (INR28): Grote grofbesmeten scherf (Figuur 52) en een fragment huttenleem met afdrukken van takken of twijgen (Figuur 53). Het fragment heeft een zandige textuur. De huttenleem heeft een donkere roodbruine kleur en de oorspronkelijke buitenzijde bestaat uit een orangerode geoxideerde wand.
- Paalspoor S224 (INR29; Figuur 47): Randscherf met recht uitstaande hals met afgeronde rand.

Figuur 52: Besmeten scherf uit paalspoor S223 (INR28).

Figuur 53: Fragment huttenleem met afdruk van takken of twijgen.

6.3.2 Romeinse periode

Bij het Romeinse brandrestengraf dat werd aangetroffen in werkput 2 werd in de bijhorende nis van het graf een klein aardewerken potje aangetroffen (INR56). Het gaat om gedraaid dunwandig import aardewerk, vermoedelijk terra nigra (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**).

Figuur 54: Potje INR56 na conservatie.

6.3.3 Middeleeuwen

In het westen en het oosten van het terrein werden twee grachten aangetroffen, namelijk S10 en S39/S169. Deze werden aan de hand van het aangetroffen aardewerk gedateerd in de late middeleeuwen (Figuur 55 en Figuur 56). In S10 werd roodgeglazuurd aardewerk, waaronder ook met slibversiering, en steengoed aangetroffen. In S39/S169 werd tevens roodgeglazuurd aardewerk aangetroffen, waaronder drie oren en drie randen, en een stuk kruikwaar.

Figuur 55: Rood geglazuurd aardewerk en steengoed uit spoor 10.

Figuur 56: Rood geglaazuurd aardewerk en steengoed uit spoor 39, werkput 1.

7 INTERPRETATIE EN DATERING

Tijdens de archeologische opgraving zijn nederzettingssporen uit de metaaltijden aangetroffen. Op basis van enkele ¹⁴C-analysen en bijkomende studie van het aardewerk zijn twee kuilen en minstens één bijgebouw gedateerd tijdens de late bronstijd – vroege ijzertijd. De andere structuren konden slechts algemeen in de ijzertijd worden gesitueerd. Deze structuren en kuilen zijn de randstructuren van één of meerdere erven, waarvan de kern zich buiten de opgegraven zone bevindt.

Op ca. 500m oostwaarts, ter hoogte van de site Lobeek-²⁰ en Maurissenstraat²¹, werden eerder de resten van verschillende grafmonumenten uit deze periode onderzocht. Mogelijk is de kuil te interpreteren als een afvalcontext bij bewoning uit deze fase. De bewoners zijn mogelijk te linken aan de overledenen die er binnen het funeraire landschap werden bijgezet.

De spiekers en een groter bijgebouw zijn waarschijnlijk de opslagzone van een nabij gelegen erf. Binnen het funeraire landschap langs de Lobeekstraat werden ook graven uit de vroege en late ijzertijd gevonden. Ook hier kan dus waarschijnlijk een link worden gelegd tussen de bewoners en de overledenen. Ter hoogte van de Maurissenstraat werden bovendien een dense bewoningszone uit de late ijzertijd en de Romeinse periode gevonden. Minstens zeventien huisplattegronden van het type Alphen-Ekeren, drie met een kruisvormige configuratie en een eenbeukig hoofdgebouw van 28m lang werden er herkend. Het hoge aantal structuren, de uiteenlopende ¹⁴C-dateringen (370 v. Chr. tot 330 n. Chr.) en de verschillende oversnijdingen suggereren een meefasige bewoningskern. Dit geeft aan dat binnen de regio reeds verschillende erven binnen het landschap waren ingeplant.

Romeinse brandrestengraven zijn verspreid in de regio aangetroffen. Het gaat zowel om individuele contexten, als om kleine grafveldjes. Er zijn onder meer grafveldjes gevonden langs de Lobeekstraat en de Vaartstraat²² te Wielsbeke en in de omgeving van de Leegstraat te Oostrozebeke²³. Individuele graven zijn recent onderzocht langs de Bollewerpstraat²⁴ en de Meulebekstraat²⁵ in Ingelmunster en ook langs de Lobeekstraat werden verschillende niet-geclusterde brandrestengraven aangetroffen. Het geeft aan dat de Romeinen een divers grafritueel kenden waarbij graven in groep of individueel in het landschap werden geplaatst. Het graf binnen deze context langs de Houtvezelstraat (einde van de 1ste – midden 3de eeuw) sluit aan bij de groep.

²⁰ VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020

²¹ BEKE F., VAN DEN DORPEL A. 2017

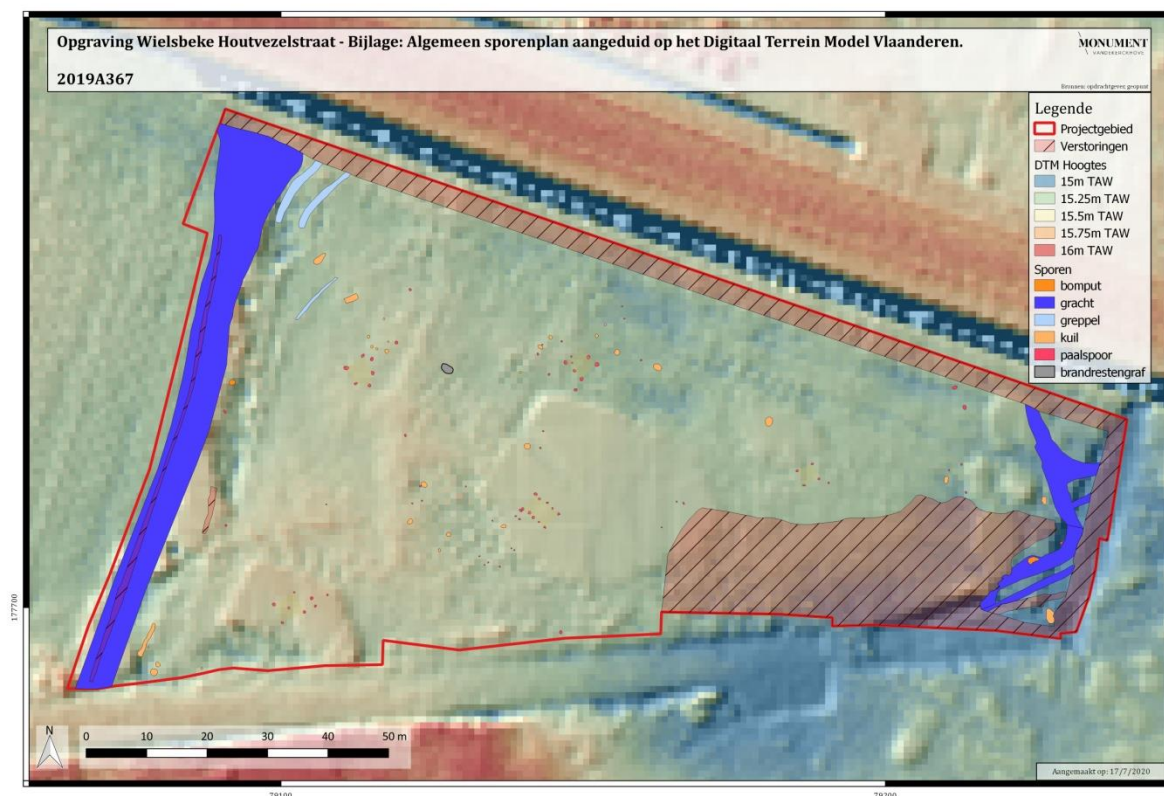
²² HOORNE J., 2007.

²³ EGGERMONT N. 2014.

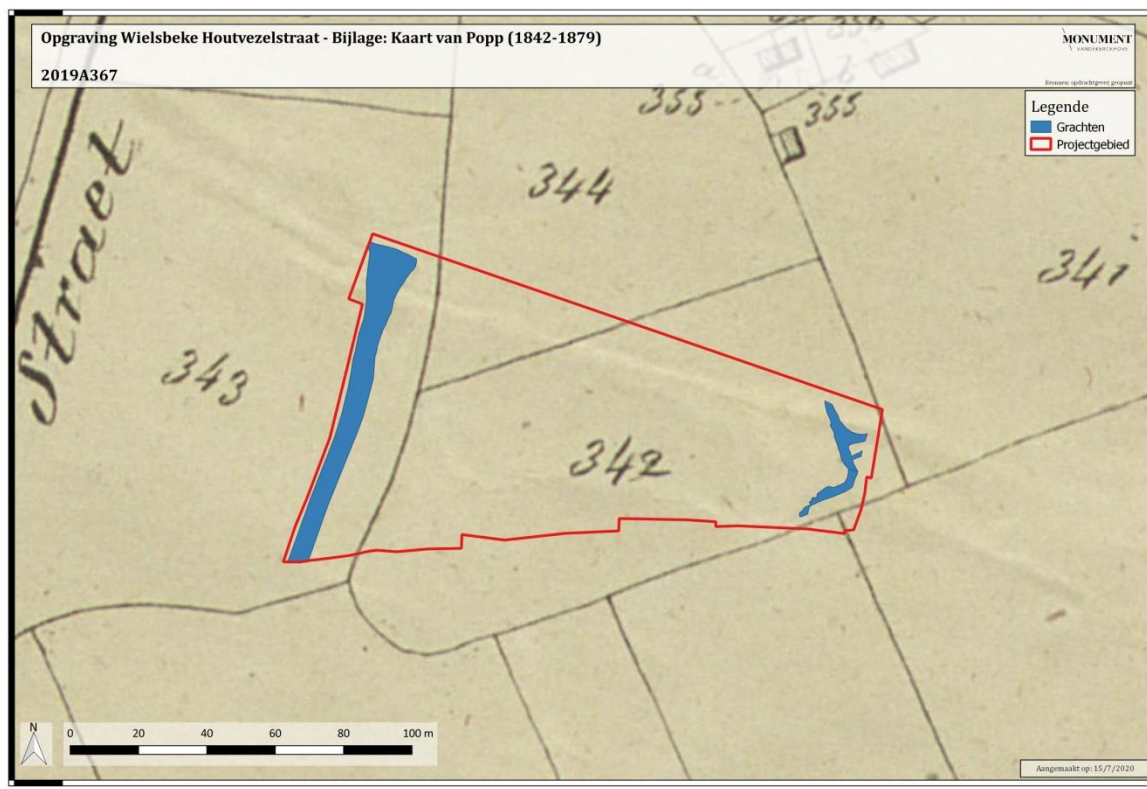
²⁴ MESTDAGH B. (in voorbereiding)a.

²⁵ MESTDAGH B. (in voorbereiding)b.

Tijdens de opgraving werden tot slot ook nog twee brede grachten aangetroffen, één in het westen van het onderzoeksgebied en één in het oosten. Beiden hadden ze een noord-zuid oriëntatie. De oostelijke gracht had nog verschillende vertakkingen naar het oosten toe. Aan de hand van het aangetroffen vondstmateriaal werden deze grachten gedateerd in de late middeleeuwen. Wanneer men naar de Popp-kaart kijkt ziet men dat deze grachten min of meer overeenkomen met verschillende perceelgrenzen op deze kaart. Dit doet vermoeden dat het hier om perceelsgrachten gaat.

Figuur 57: Algemeen sporenplan aangeduid op DTM Vlaanderen (zie bijlage 13).

Figuur 58: Zicht op de aangetroffen middeleeuwse grachten geprojecteerd op de Poppkaart.

8 ONDERZOEKSVRAGEN

- Welke nieuwe informatie levert de opgraving op omtrent de landschappelijke ligging van de site? Wat was de aard van de geomorfologie, de bodem en de vegetatie ten tijde van de verschillende bewonings- en gebruiksfasen?
Het valt op dat de meeste bewoningssporen zich bevinden op de hoger gelegen delen van de site, welke meestal ook zandiger is van ondergrond (Figuur 57).
- Wat is de aard, datering, bewaring en ruimtelijke samenhang van de aangetroffen archeologische resten? Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
Er werd vijf structuren aangetroffen die in de metaaltijden kunnen worden gedateerd, verspreid over het gehele terrein. Verder is er nog een Romeins brandrestengraf en twee middeleeuwse grachten gevonden.
- Wat is de omvang van de aangetroffen bewoning? Gaat het telkens om één of meerdere erven en is er sprake van een fasering? Welke elementen omvatten de erven en hoe zijn ze gestructureerd (in de verschillende fasen)?
Tijdens de opgraving werd er een fasering aangetroffen van de volgende periodes: Vroege-Midden Bronstijd, Vroege IJzertijd, Late IJzertijd, Romeinse periode en Late Middeleeuwen. Uit de Vroege-Midden Bronstijd werd er één kuil aangetroffen, namelijk S175. Twee structuren, namelijk bijgebouw 1 en bijgebouw 2 werden in de Vroege IJzertijd gedateerd. Bijgebouw 3 en kuil S172 konden in de Late IJzertijd worden gedateerd. Verder werden er nog twee bijgebouwen aangetroffen die door de aard en vulling van de paalsporen in de metaaltijden kunnen worden gedateerd, maar waar geen specifiekere datering voor mogelijk is.
Verder is er uit de Romeinse periode een Romeins brandrestengraf gevonden en uit de Late Middeleeuwen werden er twee grachten aangetroffen, één in het westen en één in het oosten van het terrein.
- In hoeverre kunnen gebouwplattegronden herkend worden en kunnen uitspraken gedaan worden met betrekking tot de plattegrondtypes en functionele en constructieve aspecten per fase? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
Er werden gebouwplattegronden aangetroffen van vijf bijgebouwen.
- Hoe past de bewoning binnen het regionale landschap uit de geattesteerde perioden? Zijn ze vergelijkbaar of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden?
Het oudste spoor dat werd aangetroffen is een houtskookrijke kuil uit de periode vroege – midden bronstijd. Op ca. 515m ten oosten, ter hoogte van de site Lobeekstraat, konden reeds in het verleden de resten van 3 grafmonumenten uit diezelfde periode worden aangesneden.

Voor de IJzertijd kunnen een kuil en enkele houten structuren vernoemd worden. Het gaat hierbij om een 4palige, twee 5palige, een 6palige en een 10palige structuur. Deze structuren kunnen mogelijk geïnterpreteerd worden als spieker of als excarnatieplatformen. Enkel voor de 10palige structuur kan een interpretatie als schuur vooropgesteld worden. Een voorbeeld van hiervan is de vinden in de opgraving op de Steenbrugstraat in Harelbeke²⁶ en de nabij gelegen site site Lobeek²⁷. Hier kwamen gelijkaardige structuren aan het licht die ook in de IJzertijd konden worden gedateerd.

Uit de Romeinse periode werd een brandrestengraf aangetroffen dat kon worden gedateerd in de Romeinse periode. Vlakbij het onderzoeksgebied zijn er twee opgravingen in Wielsbeke waar brandrestengraven zijn aangetroffen, namelijk in de Lobeekstraat²⁸ en in de Vaartstraat²⁹. In de Lobeekstraat werd een grafveld opgegraven met wel 19 brandrestengraven, in de Vaartstraat ging het om 5 graven.

Tijdens de opgraving werden tot slot ook nog twee brede grachten aangetroffen, één in het westen van het onderzoeksgebied en één in het oosten. Beiden hadden ze een noord-zuid oriëntatie en konden aan de hand van het aangetroffen vondstmateriaal worden gedateerd in de late middeleeuwen.

- Zijn er funeraire contexten aanwezig binnen het onderzoeksgebied en wat is de aard ervan?
Centraal in werkput 2 werd er een 1ste -3de eeuwse Romeins grafcontext type brandrestengraf aangetroffen, namelijk S199. Verder werden er geen funeraire contexten aangetroffen.
- Wat is de ruimtelijke spreiding van de vondsten? Tot welke vondsttypes of vondstcategorieën behoren de vondsten? Wat is de bewaringsgraad van de vondsten?
Tijdens de opgraving werd er aardewerk en bouwmetaal aangetroffen. Deze zijn redelijk bewaard. Het aardewerk werd aangetroffen in paalsporen, kuilen en grachten over de gehele site. Het bouwmetaal werd gevonden in de twee grachten in het oosten en het westen van het onderzoeksgebied.
- Wat kan op basis van de sporen en het vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van de site, de materiële cultuur en de bestaanseconomie van de nederzetting?

²⁶ TEETAERT D., BEKE F. 2014.

²⁷ VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020

²⁸ VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020

²⁹ HOORNE J., 2007.

Nvt.

- Welke analyses dienen uitgevoerd te worden om de kennis over (dit deel) van de site en de regio te verfijnen en/of bij te stellen?
Er werden ¹⁴C-analyse uitgevoerd op de paalsporen van de structuren voor de datering gezien aardewerk eerder afwezig is. Aangezien diepere structuren ontbreken, werd er niet verder ingezet op palynologisch- en macrorestenonderzoek.

- Welke conserveringsmaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?
Het aangetroffen aardewerk uit de Romeinse grafcontext is geconserveerd.

- Strekt de vindplaats zich nog uit naar aanpalende percelen die niet tot het onderzoeksgebied behoren?
De structuren uit de IJzertijd moeten in een bredere context worden gezien. Het is vrij waarschijnlijk dat deze in verband staan met de gelijkaardige structuren die werden aangetroffen in de nabijgelegen site in de Lobeekstraat³⁰. Hier kwamen gelijkaardige structuren aan het licht die ook in de IJzertijd konden worden gedateerd.

Het brandrestengraf uit de Romeinse periode staat zeker in verband met de opgravingen in de Lobeekstraat³¹ en in de Vaartstraat³², waar bij beide opgravingen een grafveld met Romeinse brandrestengraven werden aangetroffen.

Het is dus zeer aannemelijk dat de vindplaats zich verder uitstrekt naar deze nabij gelegen opgravingen.

- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen de bestaande archeologische kennis van de regio?

Voor de sporen uit de IJzertijd kan er een link worden gelegd met de vondsten op de nabij gelegen site Lobeek³³. Hier kwamen gelijkaardige structuren aan het licht die ook in de IJzertijd konden worden gedateerd.

Uit de Romeinse periode werd een Romeins brandrestengraf aangetroffen dat in verband staat met de vondsten op de sites in de Lobeekstraat³⁴ en in de Vaartstraat³⁵

³⁰ VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020

³¹ VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020

³² HOORNE J., 2007.

³³ VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020

³⁴ VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020

³⁵ HOORNE J., 2007.

beide in Wielsbeke. In de Lobeekstraat werd een grafveld opgegraven met wel 19 brandrestengraven, in de Vaartstraat ging het om 5 graven.

Tijdens de opgraving werden tot slot ook nog twee brede grachten aangetroffen, één in het westen van het onderzoeksgebied en één in het oosten. Beiden hadden ze een noord-zuid oriëntatie en konden aan de hand van het aangetroffen vondstmateriaal worden gedateerd in de late middeleeuwen.

.

9 SAMENVATTING

Naar aanleiding van de geplande aanleg van een bedrijfsloods aan de Houtvezelstraat in Wielsbeke werd na het uitvoeren van een vooronderzoek met ingreep in de bodem besloten om over te gaan tot opgraving van het projectgebied. Er werden namelijk nederzettingssporen uit de metaaltijden aangetroffen wat een opgraving noodzakelijk maakte.

Zoals werd verwacht uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek werden nederzettingssporen aangetroffen dat aan de hand van het vondstenmateriaal en de uitgevoerde ¹⁴C-analysen vooral kan worden gedateerd in de IJzertijd, zowel de vroege als de late IJzertijd. Het gaat vooral om paalsporen. Uit deze paalsporen konden verschillende structuren worden herkend, waaronder enkele bijgebouw.

Buiten de sporen uit de metaaltijden werd er ook een brandrestengraf aangetroffen dat aan de hand van het vondstenmateriaal en de ¹⁴C-analyse in de Romeinse periode kon worden gedateerd. Twee brede grachten, één in het oosten en één in het westen van het onderzoeksgebied, konden aan de hand van het aangetroffen vondstenmateriaal worden gedateerd in de late-middeleeuwen.

10 BIBLIOGRAFIE

10.1 Literatuur

- ABO N.V., 2017. *Archeologische evaluatie van het bodemarchief in Wielsbeke (West-Vlaanderen) Molenstraat-Expresweg*, ABO archeologische rapporten 414, Aartselaar.
- BEKE F., VAN DEN DORPEL A.C., 2017. *Archeologische Opgraving te Wielsbeke 'De Maurissenstraat'*, Ruben Willaert rapport 100, Brugge.
- BOECKSTEYNS A., VANHOUTTE C. 2019. *Archeologienota Proefsleuvenonderzoek Wielsbeke Houtvezelstraat (prov. West-Vlaanderen)*, 2019D150, OE IDnr. 11480, Ingelmunster.
- EGGERMONT N. 2014. *Archeologische opgraving Oostrozebeke Leegstraat (provincie West-Vlaanderen) (Monument Vandekerckhove Rapport 2017/21)*. Ingelmunster.
- HOORNE J., 2007. *Interimrapport Archeologisch onderzoek 2005 Wielsbeke – Vaartstraat*, Leiesprokkels Jaarboek 2005-2006 : 50-87.
- MESTDAGH B. (in voorbereiding)a. *Archeologische opgraving Ingelmunster Bollwerpstraat (prov. West-Vlaanderen) (Monument Vandekerckhove Rapport)*, Ingelmunster.
- MESTDAGH B. (in voorbereiding)b. *Archeologische opgraving Ingelmunster Meulebekestraat (prov. West-Vlaanderen) (Monument Vandekerckhove Rapport)*, Ingelmunster.
- TEETAERT D., BEKE F. 2014. *Archeologisch onderzoek Harelbeke Steenbrugstraat*, Rapport 52, Ruben Willaert bvba, Sijsele.
- VANHOUTTE C., MESTDAGH B. & SCHELTJENS S. 2020. *Archeologische opgraving Wielsbeke Lobeekstraat (prov. West-Vlaanderen)*, Monument Vandekerckhove, Ingelmunster.
- WILLAERT A., VAN GOIDSENHOVEN W., THYS C. 2019. *Houtvezelstraat (Wielsbeke, West-Vlaanderen) Archeologienota Bureauonderzoek*, 2019B143, OE IDnr. 10279, Sint-Michiels-Brugge.

10.2 Internetbronnen

- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://inventaris.onrorenderfgoed.be>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onrorenderfgoed.be/>

11 BIJLAGEN

Projectcode	2019A367
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	Bijlage 1
Type	Topografische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/10/2019
Plannummer	Bijlage 2
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Locatie Werkputten
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/10/2019
Plannummer	Bijlage 3
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Hoogtes
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/10/2019
Plannummer	Bijlage 4
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Profielen
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/10/2019
Plannummer	Bijlage 5
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Algemeen sporenplan
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	15/11/2019
Plannummer	Bijlage 6

Type	Digitaal terreinmodel
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/06/2020
Plannummer	Bijlage 7
Type	Bodemkaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/03/2020
Plannummer	Bijlage 8
Type	Tertiaire kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/03/2020
Plannummer	Bijlage 9
Type	Quartaire kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/03/2020
Plannummer	Bijlage 10
Type	CAI-kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied en CAIsites
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/06/2020
Plannummer	Bijlage 11
Type	Algemeen sporenplan
Onderwerp	Sporen metaaltijden
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/06/2020

Plannummer	Bijlage 12
Type	Algemeen sporenplan
Onderwerp	Sporen Late Middeleeuwen
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/06/2020
Plannummer	Bijlage 13
Type	Digitaal Terrein Model Vlaanderen
Onderwerp	Algemeen sporenplan
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/06/2020
Plannummer	Bijlage 14
Type	Kaart van Popp
Onderwerp	Projectgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/06/2020
Plannummer	Bijlage 15
Type	Conservatiefiche
Onderwerp	Romeins aardewerk
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	02/05/2022